

FEMTIOSEX

NORDISKA KOMBINATIONER

Strategi och handlingsplan för nordisk mobilitet

2014–2017

FEMTIOSEX

NORDISKA KOMBINATIONER

Strategi och handlingsplan för nordisk mobilitet

2014–2017

Visste du att ...

Sammantaget kan de nordiska länderna räknas in bland de tio största ekonomierna i världen och i Europa bland topp fem.

Norden har blivit en allt starkare förebild i världen. The Economist skrev 2013 om The Next Supermodel, där de nordiska samhällsstrukturerna lyfts fram som exempel på nya framkomliga vägar för krisande ekonomier världen över.

Norden har

26 miljoner invånare

2,3 miljoner företag

12,5 miljoner anställda

en BNP på 1 180 miljarder euro.

och att...

278 150 nordiska medborgare bor i ett annat nordiskt land

58 100 nordbor flyttade år 2011 till ett annat nordiskt land

70 000 människor är dagliga gränsöverskridare i Norden.

Innehållsförteckning

8		Förord
10		Vision
11		Begreppet gränshinder
12		Gränshinderrådet
14		Gränshinderrådets mål
16		Ministerrådets mål
20		Arbetsmetoder
22		Det nordiska informationsarbetet
28		Uppföljning och redovisning

Appendix

30		Appendix 1 – Begreppet gränshinder
32		Appendix 2 – Gränshinderrådet – mandat
37		Appendix 3 – Ministerrådets mål

Förord

Gränslöst samarbete skapar jobb och tillväxt

Gränshinderarbetet står i dag högt på den politiska dagordningen i Norden. Människor och företag ska inte behöva känna av några hinder för att verka över nationsgränserna.

Nordiskt gränshinderforum, som tillsattes av statsministrarna år 2007, har gjort ett värdefullt arbete för att undanröja gränshinder. När mandatet för Gränshinderforum nu går ut finns det möjligheter att ytterligare utveckla formerna för det nordiska gränshinderarbetet.

Det nya Gränshinderrådet, som ska verka från år 2014, innebär en rad förändringar. För att stärka koordineringen i gränshinderarbetet ska rådets

ordförandeskap innehas av samma land som är ordförande i Nordiska ministerrådet. Medlemmarna i Gränshinderrådet får var för sig ansvar att samarbeta med de nationella aktörerna. Generalsekretären i Nordiska ministerrådet ingår i Gränshinderrådet och en representant för Nordiska rådet erbjuds medverka.

Inom vissa områden kommer de nordiska länderna även i framtiden att välja olika vägar. Det är därför av stor betydelse att vi fortsätter fokusera på att prioritera det informationsarbete som riktas till medborgare och företag om de skilda regelverken i de nordiska länderna. Syftet är även här att underlätta rörligheten över gränserna.

En fråga som har diskuterats i det nordiska samarbetet är att inrätta ett nordiskt gränshinderombud. De juridiska förutsättningarna och behovet av ett ombud måste utredas. Detta arbete, under ledning av de nordiska samarbetsministrarna, kommer att ske i samarbete med Nordiska rådet.

Genom Gränshinderrådet tar vi nu ett ytterligare steg mot visionen om ett gränslöst Norden.

Dagfinn Høybråten
Generalsekreterare
Nordiska ministerrådet

Ewa Björling
Nordisk samarbetsminister

Vision

Norden ska vara en förebild i världen för samarbete över nationsgränser. Vi har en lång tradition i Norden för att invånarna fritt kan röra sig över de nordiska gränserna, en tradition som vi fortsatt vill värna om och prioritera. Genom att skapa de bästa förutsättningarna för individer och företag att verka över gränserna i Norden stärker vi Nordens konkurrenskraft på den globala marknaden.

Vi ska göra följande för att visionen ska realiseras

För det första, skapa en nordisk samsyn som genomsyrar gränshinderarbetet nordiskt, nationellt och regionalt genom att

- identifiera och ange vilka gränshinder som ska tas bort
- ange hur en lösning på ett prioriterat gränshinder ska se ut
- ange vem eller vilka som äger gränshindret
- följa de prioriterade gränshindren tills de lösts.

För det andra, koordinera och organisera gränshinderarbetet nordiskt, nationellt och regionalt genom att

- samordna arbetet mellan regeringarna
- tillsätta ett gränshinderråd bestående av medlemmar från länderna, Färöarna, Grönland och Åland samt

generalsekreteraren i Nordiska ministerrådet. Gränshinderrådets medlemmar ska genom sina nationella nätverk involvera ansvariga ministrar/direktörer och tjänstemän på departement och myndigheter i syfte att driva gränshinderfrågorna tills de lösts

- utveckla samarbetet med ministerråden och ämbetsmannakommittéerna
- utveckla samarbetet med Nordiska rådet. En representant från Nordiska rådet erbjuds att delta i arbetet i Gränshinderrådet
- generalsekreteraren får i den nya strukturen en starkare roll i gränshinderarbetet för ministerrådet
- utveckla ett närmare samarbete mellan nordiska departement och myndigheter
- beakta EU-rätten och utveckla ett närmare samarbete med myndigheter som övervakar lagstiftningen för den inre marknaden

- utveckla samarbetet med de gränsregionala aktörerna, Öresundskomiteen, Gränskommittén och Nordkalotträdet
- utveckla en tätare dialog med nordiska fackföreningar och arbetsgivarorganisationer
- utveckla de nordiska informationstjänsterna Hallå Norden, Øresunddirekt, Grensetjänsten och Nordkalottens gränstjänst såväl nordiskt, nationellt, som gränsregionalt.

De nordiska samarbetsministrarna får en tydlig roll i arbetet. De ska tillsammans med berörda ministrar, myndigheter och organisationer verka för att

- främja den fria rörligheten för medborgare och företag
- arbeta för att nordisk nytta ska jämföras med nationell nytta.

Begreppet gränshinder

Helsingforsavtalet är det rättsliga avtal som lägger grunden för det officiella nordiska samarbetet, och som pekar ut ländernas färdriktning och gemensamma mål.

I Helsingforsavtalet talas det uttryckligen om önskvärdheten av att nationell lagstiftning på vissa områden samordnas mer, och avtalet poängterar vikten av likabehandling av människor enligt avtalets artikel 2. Detta gäller även vikten av att undanröja hinder för handel och kapitalrörelser mellan länderna.

Kommentarer till definitionen

Inom ramen för det nordiska samarbetet arbetar man med att lösa gränshinder, mellan såväl alla som vissa länder, samt på jämbördig basis Åland, Grönland och Färöarna.

Inom ramen för det officiella nordiska samarbetet avser begreppet gränshinder:

”Lagar, offentliga regler eller praxis som hämmar individers mobilitet eller företags möjligheter att verka över gränserna i Norden.”

Det är själva mobilitetssituationen – om människor utan hinder kan röra sig över gränserna – som avgör om det är tal om ett gränshinder eller ej. Det handlar inte i första hand om huruvida ett existerande regelverk tillämpas korrekt eller inte, utan om regelverket i sig försvårar rörligheten. Ett regelverk kan vara ”lagligt”, såväl EU-rättsligt som nationellt, men ändå vara problematiskt utifrån ett gränshinderperspektiv.

Olika ersättningsnivåer och skatter mellan olika länder, för en och samma förmån/situation är i sig inget gränshinder. Däremot betraktas det som ett gränshinder om en person p.g.a. sin mobilitet får sämre villkor än andra personer i en jämförbar situation såväl i bosättningslandet som i arbetslandet.

Denna definition av gränshinder innefattar inte sådana hinder som upprättats av privata aktörer.

Gränshinderrådet

Gränshinderarbetet står högt på den politiska dagordningen i Norden. De flesta av de gränshinder som orsakar problem för invånare och företag när de rör sig över de nordiska gränserna är identifierade, och en lång rad aktörer arbetar för att avlägsna så många om möjligt av dem. Det är dock nödvändigt att stärka detta arbete ännu mer.

Samarbetsministrarna upprättar den 1 januari 2014 ett Gränshinderråd som kan bestå av totalt upp till 10 personer. Samtliga länder samt Färöarna, Grönland och Åland kan utse en nationell medlem. Utöver de nationella medlemmarna består rådet av generalsekreteraren i Nordiska ministerrådet och en representant från Nordiska rådet erbjuds att delta i arbetet.

Gränshinderrådet ska samarbeta med de aktörer som nationellt kan bidra till att få gränshinder lösta för individer och företag i Norden. Detta samarbete innefattar informationstjänsterna, ministrarna, nationella förvaltningar och myndigheter, parlamentariker med flera.

Insatsen ska knytas närmare den operativa nivån i länderna, så att departement, myndigheter och förvaltningar reellt kan avsluta och avlägsna gräns-

hinder genom att de involveras och görs ansvariga i arbetet. De ska därför tidigt involveras i de aktuella processerna via nationella gränshinderarbetsgrupper.

Arbetet kommer att kopplas tätare till den politiska ledningen i Nordiska ministerrådet, eftersom Gränshinderrådets arbete ska följa det aktuella ordförandeskapet i ministerrådet och dess prioriteringar.

Generalsekreteraren får i den nya strukturen en starkare roll i gränshinderarbetet för ministerrådet. Generalsekreteraren ansvarar för att prioriterade

gränshinder från Gränshinderrådet förs vidare till ministerråd och ämbetsmannakommittéer under Nordiska ministerrådet.

Möjligheterna till att förbättra informationsarbetet, samt möjligheterna för gränsröriga invånare att klaga ska undersökas.

Resultaten av gränshinderarbetet ska löpande följas upp och utvärderas. Siktet ska vara att blottlägga de behov av förändringar som kan bidra till att fler gränshinder kan lösas för invånare, medborgare och företag i Norden.

Gränshinderrådets medlemmar och organisation

Då länderna samt Färöarna, Grönland och Åland utväljer de nationella medlemmarna till Gränshinderrådet, ska särskild vikt läggas på att medlemmen har speciella kompetenser i form av nätverk och erfarenheter av att verka på områden där gränshinder finns.

Ordförandeskapet i Gränshinderrådet skiftar årligen mellan de nationella medlemmarna i Gränshinderrådet och följer ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Ordförandeskapet i Gränshinderrådet ska leda gränshinderarbetet i samarbete med Nordiska ministerrådets generalsekreterare. De ska ha en löpande och tät kontakt med sitt nationella NSK-kontor (Nordiska samarbetskommittén) och med aktuell samarbetsminister, i syfte att koordinera Gränshinderrådets arbete och ordförandeskapets arbete.

Varje medlem i Gränshinderrådet har ansvar för att förankra och tillrättalägga arbetet med att lösa gränshinder nationellt. I detta syfte bör det etableras – i de länder där det inte redan finns – ett nätverk och en gränshinderarbetsgrupp med nationella aktörer. Gruppens storlek kan variera i de olika länderna, och

kan bestå av nationella och regionala aktörer från organisationer, departement, parlament, myndigheter och informationstjänster.

Med uppgifter från bland annat de nationella nätverken om möjliga gränshinder för invånare och företag i Norden ska Gränshinderrådet ta fram de gränshinder som ska prioriteras i arbetet och sedan lotsa dem till rätt instans. Rådet ska också bidra till att länderna inte upprättar nya gränshinder i samband med att nya nationella lagar eller EU-rättsakter ändras eller nya införs.

Urvalet av prioriterade gränshinder görs i samspel med de nationella

nätverken och andra aktörer och som bas för diskussionen ligger bland annat ministerrådets expertgruppsrapporter, samt de nordiska gränskommittéernas prioriterade gränshinder.

Nordiska rådet erbjuds att delta i Gränshinderrådets arbete i syfte att säkra informationsutbytet mellan Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet.

Nordiska ministerrådet och generalsekreteraren ställer sekretariatsbistånd till förfogande för arbetet i Gränshinderrådet.

För utförligare beskrivning, se appendix 2.

Ett exempel på ett nationellt nätverk. Gränshinderrådets medlemmar beslutar själva om de ska ha ett nationellt nätverk samt utser på egen hand vilka organisationer som ska ingå.

Gränshinderrådets mål

Gränshinderrådet bör rent principiellt prioritera att arbeta med de frågor som inkommer via gräsrötterna, det vill säga: Hallå Norden, Grensetjänsten, Øresund-direkt/Øresundskomiteen, Nordkalott-rådet och de olika myndigheterna.

Gränshinderrådet ska främst prioritera gränshinder som uppkommer inom arbetsmarknads-, social- och utbildningsområdet och som är möjliga att förändra genom avtal och regeländringar.

Målet är att få avklarat 5–10 nordiska gränshinder per år i regi av Gränshinderrådet.

Prioriterade gränshinder

För att skapa långsiktighet och struktur i gränshinderarbetet bör varje medlem i Gränshinderrådet i samråd med nationella aktörer årligen välja ut 3–5 gränshinder som ska ha högsta prioritet.

De utvalda gränshindren kommer under året att vara särskilt prioriterade och Gränshinderrådet ska driva dem tills svar inkommit från berörda departement och myndigheter. Har ingen lösning avgivits under innevarande år fortsätter dessa gränshinder att vara prioriterade fram till dess svar från berörda departement och myndigheter avgivits.

I Danmark kommer grunden för gränshinderarbetet för Gränshinderrådets danska medlem att vara gränshinderavtalet mellan den danska regeringen och Nordiska rådets danska delegation från 2013 där man definierat de gränshinder man prioriterat att få lösta.

Akuta gränshinder

Utöver de prioriterade gränshindren kommer Gränshinderrådet även att driva gränshinder som uppkommer och identifieras som akuta, och som är av särskilt stort intresse att få lösta under året.

Denna typ av gränshinder uppkommer oftast genom ändringar i regelverken och identifieras vanligtvis genom informationstjänsterna i mötet med medborgare och företag. Gränshindren kan presenteras i de nationella Gränshinderrådets förmöten till de nationella gränshinderarbetsgrupperna. Här förs de vidare för bedömning och prioritering.

Redovisning av gränshinder

Den nationella medlemmen i Gränshinderrådet ska redovisa samt ge statusrapporter av de utvalda gränshindren till sin samarbetsminister samt till Gränshinderrådet.

Ministerrådens mål

Ministerråden vill sätta gränshinderarbetet på agendan och arbeta för ett relevant och väl fungerande samarbete med det nya Gränshinderrådet. Att lösa gränshinder innebär ett nära samarbete mellan sektorerna, ministerierna, ministrarna och myndigheterna. Det är dock sektorerna som bäst kan avgöra vilka gränshinder som är möjliga att lösa och hur prioriteringarna ska se ut.

Arbetet tar utgångspunkt i sektorernas nuvarande prioriteringar av gränshinder.

Nordiska ministerrådet för arbetsliv (MR-A)

MR-A prioriterar tvärgående arbete för att fortsätta ”förebygga och bryta ner gränshinder på den nordiska arbetsmarknaden i avsikt att underlätta rörligheten, attraktionskraften och anpassningsförmågan inom den nordiska arbetsmarknaden”.

Gränshinderarbetet genomförs i huvudsak genom en uppföljning av en tidigare rapport från den tvärsektoriella expertgruppen som ligger under ÄK-S och ÄK-A. I den rapporten pekas 35 gränshinder ut. Exempel på gränshinder inom MR-A:s område är arbetslöshets-

försäkringen och arbetspraktik i annat nordiskt land.

Nordiska ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S)

År 2010 tillsattes en expertgrupp för att kartlägga gränshindren på området – denna presenterade en rapport som nu ligger till grund för gränshinderarbetet. På ministernivå antogs sommaren 2012 den så kallade Solstranddeklarationen där ministrarna lovade att arbeta vidare med gränshinderfrågorna utifrån expertgruppens förslag. I den strategi som nu utarbetas för hälso- och socialområdet utgör gränshinderarbetet en mycket central roll.

Exempel på gränshinder inom MR-S område: utvisning av nordbor som ansöker om socialbidrag, personlig assistent vid flyttning, färdtjänst, socialförsäkring för studenter, flytt med handikappfordon samt rehabilitering i bosättningslandet.

Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U)

Yrkesutbildning, högre utbildning och forskning är de primära områdena

för gränshinderarbetet inom MR-U:s område.

Regelverk vid yrkesutbildningar är viktiga områden. Yrkesutbildad arbetskraft ska få sina kvalifikationer erkända över nationsgränser och man ska inte komma i kläm vad gäller de sociala skyddsmekanismerna.

Vuxenutbildning är också ett prioriterat område med validering som huvudfokus för att öka flexibiliteten. När det gäller den högre utbildningen finns Nordic Master i centrum. Här står juridiska, praktiska och administrativa problem som kräver åtgärder på nationell nivå och ministernivå, men också åtgärder hos institutionerna själva.

Vid ÄK-U:s möte i december 2012 tillsattes en ad hoc-grupp för forskning som bl.a. ska arbeta med en fortsatt översyn av rapporten ”Vilja till forskning?”. Rapporten innehåller bl.a. förslag till åtgärder med syfte att öka forskarmobiliteten i Norden. Gruppen rapporterade löpande till ÄK-U under 2013.

Nordiska ministerrådet för ekonomi- och finanspolitik (MR-FINANS)

Gränshinderfrågorna är ett av de prioriterade områdena i MR-FINANS och målsättningen är att dessa behandlas på minst ett möte per år.

Ett arbete som blivit aktuellt inom MR-FINANS det senaste året är implementeringen av det så kallade Basel III-/CRD IV-regelverket som syftar till att stabilisera finansmarknaden. Regelverket kommer bland annat reglera kapitaltäckning för bankerna. Här samarbetar de nordiska myndigheterna för finanstillsyn för att se över möjligheterna att nå en gemensam syn på genomförandet av direktivet.

Ett annat arbete som pågår och följs inom MR-FINANS/ÅK-FINANS är det norska arbetet med att finna en administrativ lösning på problematiken kring momsdeponering vid införande av arbetsmaskiner till och från Norge.

En annan fråga som följs av MR-FINANS/ÅK-FINANS är de nya norska regler som införts för tillfälliga personnummer för gästarbetare, vilka har föranlett

markant längre handläggningstider än tidigare och försvårat möjligheterna till kortidsarbeten i Norge.

Nordiska ministerrådet för näringsliv, energi och regionalpolitik (MR-NER)

Inom det näringspolitiska området har Nordisk innovation gjort en grundlig analys av gränshinder i Norden. Bland pågående projekt finns bland annat ett projekt som rör gröna tekniska normer och standarder på byggområdet.

På energiområdet arbetar man med en harmonisering av elmarknaden med målsättningen att vidareutveckla den till en effektiv och gränslös marknad. Det gäller för såväl grossist- som detaljhandeln inom elmarknaden.

På det regionala området finns ett ekonomiskt stöd till de nordiska gränskommittéerna som dagligen jobbar med gränshinderproblematiken. Här inbegrips också kultur- och språkfrågor som räknas till informella gränshinder.

Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K)

Gränshinder inom kultursektorn handlar till stor del om arbetsmarknadsfrågor, sociala frågor och lagstiftning (sociala frågor, finanser och skatter), och därför koncentreras lösningar på gränshinder inom dessa sektorer.

I maj 2013 avhölls en konferens kring dessa frågor. Några exempel på gränshinder inom kultursektorn: Scenkonstnärer som arbetar överskridande mellan Danmark och Sverige får problem med socialförsäkringstillhörighet, arbetsgi-varavgifter, a-kassa och dubbelbeskattning. Inom medieområdet finns frågan om upphovsrättsliga (lagstiftning) möjligheter att se grannlands-tv i Norden.

Nordiska ministerrådet för lagsamarbete (MR-LAG)

MR-LAG arbetar mer generellt än övriga ministerråd när det gäller gränshinder. Här koncentrerar man sig på generella juridiska överväganden och inte på enskilda fall. Det betyder bland annat fokus på justitieministerierna, koordinering av EU-rättssaker och samarbete med centrala myndigheter. Förutom denna grundinsats stöder man

också ekonomiskt en rad juridiska projekt, seminarier och utredningar, bland annat rapporten om skuldsanering.

IOI Nordiska ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS)

Detta ministerråd har, enligt en nyligen genomförd analys, mycket få problem med gränshinder. Detta beror troligen på att området redan är harmoniserat via EU-lagstiftningen. Därför vill MR-FJLS i sitt arbete förebygga att nya gränshinder uppkommer, både vid lagstiftning och efterföljande implementering. Detta görs bland annat genom jämförelser av gemensamma kontrollkampanjer, märkningar och kontinuerliga övervaknings- och juristkonferenser, där aktuella ämnen rörande kontroller diskuteras.

✪ Nordiska ministerrådet för miljö (MR-M)

Tack vare långvarigt nordiskt samarbete, så är bedömningen att det inom miljösektorn inte finns några allvarliga gränshinder inom Norden. Via EES-avtal och EU-anslutning är de nordiska länderna bundna till EU:s lagstiftning som i hög grad sätter upp gemensamma regler, och därmed i mycket hög grad

elimineras gränshinderfrågor inom miljösektorn.

Miljösektorn bidrar dock till gränshindersamarbetet genom satsningar inom projekt och andra aktiviteter och genom bidrag till mer tvärssektoriella uppdrag, till exempel inom ramen för grön tillväxt, ordförandeskapsprioriterade projekt och i någon mån genom globaliseringsarbetet.

♀ Nordiska ministerrådet för jämställdhet (MR-JÄM)

Enligt MR-JÄM ska all gränshinderproblematik övervägas ur ett jämställdhetsperspektiv i ministerrådets arbete framöver. Samarbete pågår sedan tidigare mellan den sociala sektorn och arbetslivssektorn på gränshinderområdet.

Exempel på gränshinder knutna till MR-JÄM: Frågor kopplade till socialförsäkringssystem och arbetsliv som har ett tydligt köns- och jämställdhetsperspektiv vad gäller gränshinder. Detta är i synnerhet kopplat till uttag av delad föräldraledighet för gränsgångare.

För utförligare målbeskrivningar, se appendix 3.

SA
Special
limited
ODA talks and
books

Kansa BRUS
MADE IN THE USA

Arbetsmetoder

Att undanröja existerande gränshinder

Ansvariga ministrar och behöriga myndigheter avskaffar gränshinder i de nordiska länderna och stöds i detta arbete av Gränshinderrådet.

Gränshinderrådet, ministerråd, ländernas departement och myndigheter ska under handlingsplansperioden samarbeta i syfte att ta bort så många existerande gränshinder som möjligt, samt undgå dubbelarbete och bristande koordinering.

Koordinering, arbetsfördelning och samarbete mellan aktörerna som arbetar med gränshinder ska därför förbättras.

De gränshinder som identifierats och som ligger utanför Nordiska ministerrådets ansvarsområden vidarebefordras till ansvarig organisation. Fall som rör begränsningar av rättigheter på EU/EES inre marknad genom myndighetsutövning bör förslagsvis hänvisas till Solvit.

Samtidigt ska man vara uppmärksam på att alla gränshinder inte kan lösas, då det finns olika nationella prioriteringar i förhållande till kultur, miljö, ekonomi etc.

Det är därför av stor betydelse att sätta fortsatt fokus på att prioritera informationsarbetet riktat till medborgare och företag om regelverken i de nordiska länderna, så att de får kännedom om dessa problem.

För att samordna de nordiska gränshindren har Nordiska ministerrådet utvecklat en gränshinderdatabas där man lagt in samtliga identifierade nordiska gränshinder. Detta för att enkelt och effektivt få en bild över antalet existerande gränshinder och deras status.

Att förbygga så att inte nya gränshinder uppstår Nationell lagstiftning och dess nordiska konsekvenser

Det är viktigt att arbeta förebyggande så att inte nya hinder uppkommer.

Bristande kommunikation och samordning mellan de nordiska ländernas departement kan medföra att gränshinder vid vissa tillfällen uppstår när nya nationella regler införs.

När ett nationellt lagförslag utarbetas är man i vissa fall skyldig att nationellt belysa vilka konsekvenser det har för till exempel miljö och statsfinanser,

samt om det är förenligt med gällande EU-rätt. Det finns dock inga krav på att se vilka konsekvenser ett givet lagförslag har för människor som flyttar eller pendlar inom Norden eller EU.

Förebyggande åtgärder kan dock göras för att bidra till att förhindra uppkomsten av nya gränshinder. Gränshinderrådets uppgift kan bli att rekommendera det departement som är ansvarigt för en regeländring att göra följande:

- Utarbeta kortfattade konsekvensanalyser i förhållande till de länder i Norden där mobiliteten/utbytet förväntas vara störst.
- När ett lagförslag utarbetas bör man ta ställning till om det i den konkreta sakfrågan finns behov av att sända en remiss till de berörda nordiska departementen. När så bedöms relevant kan det nya lagförslaget sändas på remiss till det land/de länder som det nya lagförslaget kan tänkas få största konsekvenser för.

För att inte överbelasta vare sig det egna eller de övriga ländernas förvaltningar, bör detta enbart göras på lagområden där det kan förväntas möjliga problem.

Att införa EU-lagstiftning och att samarbeta om EU-regleringar

Inom EU antas regelbundet nya förordningar och direktiv. När ny EU-lagstiftning inte genomförs enhetligt i de nordiska länderna som är EU-/EES-medlemmar finns risk att tillämpningen inte blir likartad. Detta kan bidra till att nya gränshinder uppstår mellan de nordiska länderna. Färöarna och Grönland kan också påverkas av ny EU-reglering. Vid exempelvis implementeringen av direktiv kan den nationella friheten att införa reglerna i nationell rätt vara stor. Risken vid sådan nationell implementering är att länderna företar detta arbete isolerat och att ofördelaktiga och oavsiktliga olikheter uppstår. En strävan efter ett så enhetligt genomförande som möjligt är därför önskvärt på de områden där det kan tänkas uppstå gränshinder mellan de nordiska länderna. Gemensamt genomförande på nordisk nivå får dock inte leda till handelshindrande effekter gentemot andra EU-/EES-länder.

Det är viktigt att motverka uppkomsten av nya gränshinder i samband med införandet/revideringen av EU-rättsakter. Gränshinderådets representanter ska genom sitt uppdrag, tillsam-

mans med det sittande ordförandeskapet i ministerrådet, arbeta proaktivt i syfte att förhindra att denna typ av nya gränshinder uppstår.

För att minimera antalet oavsiktliga barriärer vid implementering av EU-direktiv, bör relevanta ministerråd bidra till att:

1. koordinera implementeringen av EU-direktiven mellan länderna
2. inbjuda ansvariga tjänstemän från de nordiska ländernas ministerier, som ska stå för det praktiska genomförande av EU-regleringen, för att gemensamt diskutera tolkning och förståelse av regelverken
3. försöka att uppnå samsyn kring hur ett givet direktiv bör införas i nationell rätt
4. skapa arbetsgrupper/kontakter/nätverk med relevanta sakkunniga i övriga länders ministerier.

Det framtida gränshinderarbetet kan därmed komma att bidra till en gemensam tolkning av nya direktiv, ändringar i direktiv och andra regleringar samt domstolsbeslut.

Samtidigt är alla politiska områden inte lika berörda av ny EU-lagstiftning. Det finns därför ingen anledning att skapa ett nytt, enhetligt och förpliktigande samarbete inom samtliga politiska sfärer, utan att prioritera det arbete som gör mest nytta så att inte onödiga resurser används. Samtidigt bör man ta i beaktande att inte alla nordiska länder är medlemmar i EU.

Solvit

Solvit är ett nätverk för problemlösning där EU-/EES-länderna samarbetar för att praktiskt lösa medborgarnas problem över nationsgränserna som orsakas av att offentliga myndigheter i ett annat EU-land inte tillämpar EU-rätten om den inre marknaden på ett korrekt sätt. Solvit kan även föra fram ärenden till behöriga ministerier. Det finns ett Solvit-center i varje EU-/EES-land.

Det nordiska informationsarbetet

Hallå Norden 56 kombinationer

Ett effektivt nordiskt gränshinderarbete kräver ett effektivt informationsarbete. Den grundläggande informationsplikten ligger hos de behöriga myndigheterna. Den nordiska informationstjänsten Hallå Norden, de gränsregionala informationstjänsterna, Øresunddirekt, Grensetjänsten och Nordkalottens gränstjänst är navet i den tvärsektoriel- la gemensamma nordiska informations- verksamheten.

Informationstjänsterna erbjuder målin- riktad, situationsbaserad och uppdate- rad information till individer och företag som söker information om att röra sig över nationsgränserna. Informationen gäller främst då man vill arbeta, pendla, flytta, studera, etablera sig eller sälja varor och tjänster i ett annat nordiskt land.

Dessa tjänster bidrar till att avlasta de nordiska myndigheternas handläggare och informationssystem. Arbetet för- utsätter ett väl fungerande samarbete med myndigheterna.

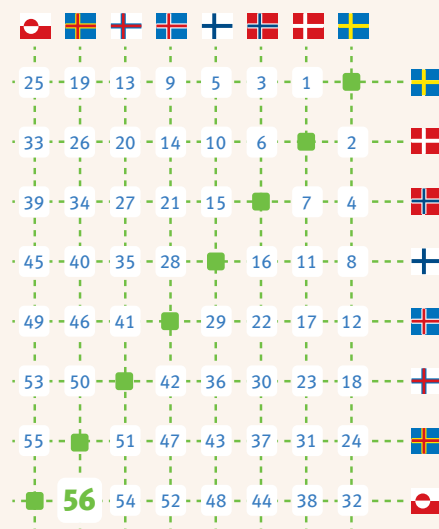
Det är ofta informationstjänsterna som identifierar gränshinder, för att sedan förmedla dem vidare till

Gränshinderrådet samt berörda depar- tement och myndigheter.

Hallå Norden och de gräns- regionala informationstjänsterna

Informationsinsatserna till de invånare som rör sig över de nordiska gränserna är först och främst inriktade på person- lig information. Detta görs i form av svar på frågor, via webbsidor eller genom personlig betjäning, antingen direkt på kontoren eller via e-post och telefon. Informationen är på en mer allmän nivå medan närmare information om den enskildes särskilda frågor ges av de behöriga myndigheterna.

Det är viktigt att samarbetet mellan myndigheterna och gränstjänsterna fungerar bra då detta underlättar utredandet av olika problem. Gräns- tjänsterna kan både hjälpa till med att utreda frågor från enskilda personer och hjälpa myndigheterna med att ge ut förståelig information. Hallå Norden tillhandahåller gränsinformation mellan samtliga nordiska länder, medan de gränsregionala informationstjänsterna vanligtvis endast erbjuder information mellan två länder.

Samtliga tjänster erbjuder i princip en likartad information med huvudfokus på arbete i ett annat land. Skillnaden är att gränstjänsterna är regionala och informerar om pendling, medan Hallå Norden är nationell och informerar om flytt till ett annat nordiskt land för att bo och arbeta eller studera.

Hallå Norden är helt finansierad av nordiska medel medan de övriga gränsregionala informationstjänsterna även är finansierade av regionala och nationella medel.

Utöver den nordiska och nationella in- formationstjänsten Hallå Norden och de gränsregionala informationstjänsterna

finns även den nordiska skatteportalen Nordisk eTax och den nordiska socialförsäkringsportalen NordSoc till hjälp för individer i Norden.

Processen vidare

Gränshinderrådet och generalsekretären ska under handlingsperioden arbeta för en tätare koordinering och arbetsfördelning av informationsarbetet i syfte att förbereda, modernisera och effektivisera detta. Generalsekretären ska ta kontakt med de nationella och regionala delägarna av de gränsregionala nordiska informationstjänsterna för att diskutera hur en samarbetsmodell för informationservice till medborgare och näringsliv i Norden bör se ut. Under arbetet ska även webbportalen www.youreurope.eu diskuteras.

En möjlig framtida samarbetsmodell och arbetsfördelning för de nordiska informationstjänsterna

1. Placera den personliga informationen främst hos de gränsregionala informationstjänsterna. Detta gäller dock enbart de länder där gränsregionala informationstjänster finns. I de övriga länderna ska Hallå Norden även fortsättningsvis ha denna roll.
2. Placera en gemensam webbredaktion på Hallå Norden i tätt samarbete med de regionala informationstjänsterna.
3. Vidareutveckla informationstjänsterna, Hallå Norden och de gränsregionala informationstjänsterna genom utökat nordiskt myndighetssamarbete inom såväl information som bemanning.

De gränsregionala informationstjänsterna

Faktaruta

Personal, finansiering och besöksiffror för 2011 och 2012.

29 personer, från såväl Hallå Norden som de gränsregionala informationstjänsterna, arbetar dagligen med att förmedla gränsregional information.

Finansiering av informationstjänsterna

- Total finansiering: 19 403 000 DKK

varav

- Nordiska ministerrådets finansiering till Hallå Nordens webbtjänst och informationskontoren i de nordiska huvudstäderna: 5 284 000 DKK
- Nordiska ministerrådets finansiering av de tre gränsregionala informationstjänsterna Nordkalotten/Skibotn, Grensetjänsten och Øresund-direkt: 3 000 000 DKK
- nationell och regional finansiering till Nordkalotten/Skibotn, Grensetjänsten och Øresund-direkt: 11 119 000 DKK.

Antal besök på de nordiska informationstjänsterna

- Totalt antal besök hos de nordiska informationstjänsterna, Hallå Norden och de gränsregionala informationstjänsterna: 657 470 per år
- Hallå Norden: 334 000 hemsidesbesök och 3 300 personliga besök, totalt 337 300 besök
- De gränsregionala informationstjänsterna: 276 900 hemsidesbesök och 43 270 personliga besök, totalt 320 170 besök.

Kostnader per information

Det är stor skillnad i kostnaderna mellan den webbaserade och den personliga informationen. Personlig information är 15–20 gånger dyrare än webbinformation, men de stora skillnaderna i kostnader mäter inte effektiviteten. De olika informationstjänsternas uppdrag kompletterar varandra och fyller båda var för sig en viktig funktion där den ena typen av informationstjänst inte kan överta den andres roll. Utmaningen ligger i att samordna dessa på ett effektivt sätt.

Webbaserad information

Webbaserad information är i allmänhet mer kostnadseffektiv. Vi tror att det höga besöksantalet beror på att många av dessa besökare är personer som sonderar terrängen för möjligheter att arbeta, flytta till eller studera i ett annat nordiskt land. Informationstjänsterna abonnerar dessutom på valda sökord på exempelvis Google för att hjälpa personer att hitta rätt information på de nordiska hemsidorna.

Personlig information

Flertalet av de som söker personlig information är bekanta med den informationstjänst de kontaktar och det är personer som ofta kommit längre i beslutsprocessen.

Informationstjänsterna

Hallå Norden (HN)

Hallå Norden är placerad i samtliga nordiska huvudstäder. Varje HN-kontor är bemannat med en informatör som besvarar frågor via telefon och e-post. Bemanningen varierar från land till land, allt från 0,5 tjänst till 1,6 tjänst. HN besvarar frågor från medborgare i Norden som vill arbeta, flytta eller studera i/till ett annat nordiskt land, man besvarar även företagsfrågor på telefon och e-post. Information och svar ges på medborgarens modersmål.

Frågorna registreras och analyseras. I de fall de identifierar gränshinder förmedlas de vidare till Gränshinderforum (GF), berörda myndigheter och departement samt registreras i GF:s gränshinderdatabas. Informationen används även för att utveckla informationen på HN:s webbplats.

HN utvecklar även utbildningsdagar/workshops inom relevanta ämnesområden, ofta tillsammans med gränsregionernas informationstjänster.

HN är även en webbaserad informationstjänst som koordineras via Nordiska ministerrådet (NMR) i Köpenhamn. Bemanningen består av 1,6 tjänst. Utvecklingen av webbplatsens innehåll görs främst i samarbete med HN:s informatörer i de nordiska huvudstäderna.

www.norden.org/sv/norden-for-dig

Nordkalottens gränstjänst

Nordkalottens gränstjänst består av två medarbetare och två kontor som är placerade i Torneå samt i Skibotn. Dessa kontor besvarar gränsregionala frågor mellan Sverige/Finland och Norge/Finland. Informationskontoren besvarar frågor via personlig betjäning, e-post, telefon och grupp-

formationer till medborgare och näringsliv som är arbets- och pendlings-, studie- och flyttorienterade. Nordkalottens gränstjänst arrangerar informationsträffar och workshops.

Aktuella gränshinder sammanställs och lyfts i gränsrådet med berörda departement och myndigheter. Man har även kontakt med finska och svenska GF.

Nordkalottens gränstjänst samarbetar med Nordkalottrådet och den svensk-norska informationstjänsten Grensetjänsten.

Man har också en svensk-finsk webbtjänst som startade i mars 2012 och som utvecklats av en temporär extra-bemanning. Man undersöker för tillfället möjligheten till att göra denna tjänst permanent.

www.granstjanst.net/sv

Grensetjänsten

Grensetjänsten är placerad i Morokulien på gränsen mellan Sverige och Norge. Kontoret är bemannat med sju myndighetspersoner och personer med generell kompetens med myndighetsbakgrund från såväl Sverige som Norge. Kontoret besvarar främst frågor via personlig betjäning, e-post, telefon och gruppinformation till medborgare och näringsliv som är arbets-, pendlings- och flyttorienterade. Grensetjänsten arrangerar informationsträffar och workshops.

Aktuella gränshinder lyfts i gränsrådet, där representanter från berörda departement och myndigheter deltar. Grensetjänsten har även kontakt med norska och svenska GF.

Grensetjänsten samarbetar med Gränskommittén Ostfolden-Bohuslän/Dalsland kring gränshinder och information till näringslivet och med Nordkalottens gränstjänst.

Grensetjänsten har också en svensk- och norskspråkig webbtjänst som drivs och uppdateras av en webbredaktör.
www.grensetjansten.no

Øresunddirekt i Malmö och Köpenhamn

Är två olika organisationer med samma varumärke, men med olika ägare och finansiering.

Identifierade gränshinder lyfts i Øresundskomiteens gränshinderarbetsgrupp och regeringsgrupp. Øresunddirekt har även egna kontakter till berörda svenska departement och myndigheter samt med svenska och danska GF. Kontoren arrangerar även informationsträffar och workshops tillsammans.

ØD-Malmö

Informationskontoret Øresunddirekt är placerat i Malmö och är bemannat med tjänstemän från Arbetsförmedlingen, Skatteverket, Försäkringskassan, Länsstyrelsen och Øresund Business Match. Kontoret bemannas av 8,5 personer och besvarar främst frågor via personlig betjäning, e-post, telefon och gruppinformation till medborgare och näringsliv som är arbets- och pendlings- samt studie- och näringslivsorienterade. Man har utökat informationsverksamheten genom att upplåta plats åt A-kassan.

ØD-Köpenhamn

Webbredaktionen Øresunddirekt är placerad hos Øresundskomiteen i Köpenhamn och är bemannad med fyra svenska och danska informatörer som ansvarar för och utvecklar innehållet på webbtjänsten. Webben som är svensk-dansk besvarar främst frågor riktade till medborgare och näringsliv som är arbets- pendlings-, flytt- och näringslivsorienterade. Informationen utvecklas tillsammans med ØD-Malmö och relevanta svenska och danska myndigheter. Man producerar även broschyrer som berör arbetsmarknad och pendling.

www.oresunddirekt.com

www.oresunddirektbusiness.com

Nordisk eTax

Nordisk eTax har utvecklats i samarbete med Nordiska ministerrådet och skatteförvaltningarna i Sverige, Danmark, Finland, Norge och Island. Skatteförvaltningarna ansvarar gemensamt för innehållet.

Nordisk socialförsäkringsportal

Den nordiska socialförsäkringsportalen har sammanställts av socialförsäkringsmyndigheterna i de nordiska länderna. Portalen riktar sig till dem som flyttar till och/eller arbetar eller studerar i ett annat nordiskt land. Portalen ger vägledning om vilket lands lagstiftning man omfattas av i olika situationer. Det finns också information om de olika förmåner man kan ha rätt till. Genom portalen kan man hitta rätt myndighet i rätt land och kontaktlänkar till de aktuella myndigheterna.

Uppföljning och redovisning

Gränshinderrådets gränshinderarbete ska vara resultatorienterat och mätbart, vilket innebär att man ska kunna analysera, utvärdera och vidareutveckla gränshinderarbetet löpande under mandatperioden.

Varje nationell medlem i Gränshinderrådet väljer ut, tillsammans med sina nationella kontakter, och driver sina gränshinderfrågor utifrån de arbetsmetoder som passar bäst för respektive gränshinder samt sitt lands politiska uppföljnings- och redovisningskultur.

Gränshinderrådet möts vid behov, men utgångspunkt fyra gånger per år. Under dessa möten redovisas var man står i det pågående gränshinderarbetet.

Den nationella gränshinderrådsmedlemmen ska dessutom, minst en gång per år, redovisa samt ge statusrapporter om de utvalda gränshindren till sin samarbetsminister.

Samarbetsministrarna i Nordiska ministerrådet ska vart år under Nordiska rådets session presentera resultaten av ländernas, ministerrådets och Gränshinderrådets gränshinderarbete.

Ordförandeskapet i ministerrådet bedömer om det finns behov av att lyfta avrapporteringen av gränshinder till statsministrarna.

Varje land överväger, var för sig, om det finns behov av att arrangera parlamentariska temadebatter om nordiska gränshinder. Under dessa debatter kan bland annat Gränshinderrådets prioriterade gränshinder redovisas och diskuteras. I dialog med Nordiska rådet och de nationella parlamenten kan man eftersträva att de parlamentariska debatterna hålls samtidigt i de nordiska länderna.

I den nordiska gränshinderdatabasen ska utvalda, identifierade och prioriterade nordiska gränshinder finnas redovisade och tillgängliga för alla. Här ska man kunna följa gränshinderprocessen och Gränshinderrådets arbete.

Gränshinderrådets arbete blir genom gränshinderdatabasen transparent, vilket ska verka för att såväl medborgare och företag som departement och myndigheter ska känna sig delaktiga i gränshinderarbetet.

Hallå Norden ska årligen avge gränshinderrapport till Nordiska samarbetskommittén (NSK).

Gränshinderarbetet ska redovisas i nationella och regionala medier.

Appendix

Appendix 1

Begreppet gränshinder

Helsingforsavtalet är det rättsliga avtal som lägger grunden för det officiella nordiska samarbetet, och som pekar ut ländernas färdriktning och gemensamma mål.

I Helsingforsavtalet talas det uttryckligen om önskvärdheten av att nationell lagstiftning på vissa områden samordnas mer, och avtalet poängterar vikten av likabehandling av människor enligt avtalets artikel 2. Detta gäller även vikten av att undanröja hinder för handel och kapitalrörelser mellan länderna.

Inom ramen för det officiella nordiska samarbetet avser begreppet gränshinder:

”Lagar, offentliga regler eller praxis som hämmar individers mobilitet eller företags möjligheter att verka över gränserna i Norden.”

Kommentarer till definitionen

1. Denna handlingsplan omfattar, på jämbördig basis, även Grönland, Färöarna och Åland, om ej annat anges.
2. Inom ramen för det officiella nordiska samarbetet kan det arbetas med hinder mellan såväl samtliga som endast viss länder och Grönland, Färöarna och Åland.
3. Olika ersättningsnivåer och skatter mellan olika länder, för en och samma förmån/situation, kan förekomma och utgör i sig inget gränshinder. Däremot betraktas det som ett gränshinder om en person p.g.a. sin mobilitet får sämre villkor än andra personer i en jämförbar situation, såväl i bosättningslandet som i arbetslandet.
4. Det förutsätts inte att den drabbade personen är av annan nationalitet än det aktuella regelverket för att ett regelverk ska betraktas som problematiskt utifrån ett gränshinderperspektiv. Det behöver alltså inte vara fråga om nationalitetsdiskriminering. En dansk kan drabbas av danska lagar och regler lika väl som en svensk kan. Det är själva mobilitetssituationen som avgör om det rör sig om ett gränshinder eller ej.
5. Gränshinder handlar inte i första hand om huruvida ett existerande regelverk tillämpas korrekt eller ej, utan om huruvida regelverket i sig försvårar mobilitet. Ett regelverk kan vara nog så "lagligt", såväl EU-rättsligt som nationellt, men ändå vara problematiskt utifrån ett gränshinderperspektiv.
6. Utanför denna definition ligger som utgångspunkt sådana besvärligheter som upprättats av privata aktörer.

Appendix 2

Grænsehindringsrådet – mandat

Mandat for Grænsehindringsrådet 2014–2017

Baggrund

Arbejdet med at fjerne grænsehindringer er højt prioriteret i det nordiske samarbejde. De senere års arbejde har bidraget til en langt stærkere opmærksomhed om grænsehindringer på den nordiske politiske dagsorden og et intensiveret og velfungerende arbejde med at identificere grænsehindringer.

For at styrke især gennemførelsesdelen af arbejdet udpeges fra 1. januar 2014 et Grænsehindringsråd.

Rådet skal identificere og komme med bidrag til at fjerne grænsehindringer for borgere og virksomheder i Norden i samarbejde med alle de aktører, der nationalt er afgørende for, at grænsehindringer kan løses, herunder informationstjenester, nationale forvaltninger og myndigheder, parlamentarikere mv.

Arbejdet i rådet skal knyttes tæt op på det aktuelle formandskab i ministerrådet, dets prioriteringer og politiske lederskab, ligesom generalsekretæren får et styrket mandat som pådriver i grænsehindringsarbejdet i ministerrådet. Informationsarbejdet og de nuværende klagemuligheder for borgere,

der bevæger sig over grænserne, skal endvidere vurderes med henblik på evt. forbedringsmuligheder.

Der skal løbende følges tæt op på resultaterne af arbejdet og vurderes om der er behov for ændringer, der kan bidrage til, at endnu flere grænsehindringer løses til gavn for borgere og virksomheder i Norden.

Medlemmerne af Grænsehindringsrådet

Hvert land i Nordisk Ministerråd kan udpege et medlem til Grænsehindringsrådet.

Udover de nationale medlemmer er Nordisk Ministerråds generalsekretær medlem af Grænsehindringsrådet, og Nordisk Råd tilbydes også at deltage i rådets arbejde.

Formandskab for Grænsehindringsrådet

Formandskabet for Grænsehindringsrådet går på skift mellem de nationale medlemmer af rådet, og følger formandskabet for Nordisk Ministerråd. Dvs. formandskabet i 2014 er islandsk, i 2015 dansk og så fremdeles.

Formandskabet leder arbejdet i Grænsehindringsrådet i samarbejde med Nordisk Ministerråds generalsekretær.

Formandskabet for Grænsehindringsrådet skal have en løbende og tæt dialog med sit nationale NSK kontor og samarbejdsminister med henblik på at sikre overensstemmelse mellem formandskabslandets prioriteringer generelt og arbejdet i Grænsehindringsrådet. Denne dialog skal også ske før formandskabsåret indledes, således at grænsehindringer inddrages i formandskabsprogrammet for Nordisk Ministerråd.

Formandskabet for Grænsehindringsrådet skal stille sig til rådighed for en årlig afrapportering om arbejdet i Grænsehindringsrådet til statsministrene, hvis det siddende formandskab for ministerrådet anser, at der er behov for at løfte arbejdet til statsministerniveau.

Endelig skal formandskabet for Grænsehindringsrådet sikre, at tidligere års prioriteringer også videreføres i arbejdet.

Ved udpegning af medlemmer skal der lægges vægt på, at medlemmerne opfylder følgende:

- Har et stærkt og aktuelt netværk i de nationale regeringer, på minister- og/eller embedsmandsniveau.
- Har erfaring med arbejde inden for et eller flere af de områder, hvor de fleste grænsehindringer findes (arbejdsmarked, socialpolitik, skat, uddannelse eller næring).
- Har den nødvendige mulighed for at prioritere arbejdet i Grænsehindringsrådet.
- Har den nødvendige frihed til at agere i arbejdet med at fjerne grænsehindringer.

Opgaver

Grænsehindringsrådet skal i samarbejde med relevante aktører i landene:

- identificere og udrede grænsehindringer for borgere og virksomheder i Norden på baggrund af indspil fra blandt andet Hallo Norden og de regionale informations-tjenester
- forsøge i samarbejde med landene at finde løsninger på grænsehindringer
- afgøre hvilke grænsehindringer, som det er væsentligst for rådet at gå videre med i forhold til landene, samt vurdere det mest hensigtsmæssige niveau for de videre kontakter (MR/EK, nationale ministerier eller på et mere operativt niveau som fx myndigheder, arbejdsgrupper, institutioner, brancheorganisationer mv.)
- bidrage til at landene ikke opretter nye grænsehindringer i forbindelse med ny national lovgivning og udmøntning af EU/EØS regulering
- i samarbejde med relevante aktører vurdere klagemulighederne for borgere, der bevæger sig over grænserne i Norden, og foreslå evt. forbedringsmuligheder for samarbejdsministrene
- i samarbejde med relevante aktører vurdere informationsarbejdet og behovet for forbedringer
- etablere samarbejde med Solvit nationalt og så vidt muligt videreformidle grænsehindringer, der er ulovlige i henhold til EU-retten, til Solvit. Sager, som afvises hos Solvit, kan håndteres i rådet
- samarbejde med regionale informationstjenester, grænsekomiteer og Hallo Norden
- samarbejde med ministerråd og embedsmandskomiteer under Nordisk Ministerråd, nationale forvaltninger og myndigheder.

Grænsehindringsrådet kan desuden:

- repræsentere grænsehindringsarbejdet udadtil: holder møder med ministre og embedsmænd (MR/EK) om grænsehindringer, holde oplæg til konferencer mv.
- igangsætte relevante analyser og arrangere løsningsorienterede seminarer o.l., der kan understøtte arbejdet med at fjerne grænsehindringer i Norden.

Rådet mødes ca. 4 gange årligt efter behov.

Opgaver for de nationale medlemmer af Grænsehindringsrådet

Respektive medlemmer af Grænsehindringsrådet har ansvar for at sikre forankring af arbejdet med at fjerne grænsehindringer nationalt. De skal således etablere et samarbejde med de aktører nationalt, der er afgørende for, at grænsehindringer kan løses, herunder informationstjenester, nationale forvaltninger mv.

Et velegnet redskab til at løse denne opgave vil være at etablere en national netværksgruppe, hvor man holder jævnlige møder i tilknytning til arbejdet i Grænsehindringsrådet. I grupperne kan dagsordenen for møderne i Grænsehindringsrådet diskuteres og gennemgås, man kan rejse aktuelle grænsehindringer, gøre status på igangværende processer samt orientere om aktuelle aktiviteter.

Gruppen kan bestå af følgende grænse-regionale og nationale deltagere:

- det nationale medlem af Grænsehindringsrådet
- embedsmænd fra det nationale NSK kontor
- repræsentanter fra berørte ministerier (skat, socialpolitik, arbejdsmarked og uddannelse)
- repræsentanter fra berørte myndigheder (skat, socialpolitik, arbejdsmarked og uddannelse)
- de grænsenationale informationstjenestene
- Hallo Norden
- relevante parlamentarikere fra den nationale delegation til Nordisk Råd
- evt. en deltager fra NMRS
- evt. en deltager fra den nationale ombudsinstitution.

Gennem disse grupper kan der etableres og udvikles nordiske netværk på forskellige specialområder efter behov.

Hvert år afrapporterer de enkelte medlemmer af Grænsehindringsrådet til den nationale samarbejdsminister om hvilke aktiviteter, som man har igangsat nationalt i arbejdet med at fjerne grænsehindringer. Afrapporteringen skal foreligge skriftligt og skal, ud over til egen samarbejdsminister, også sendes til Grænsehindringsrådet. Sekretariatet udarbejder en enkel og ubureaukratisk skabelon for afrapporteringen.

Generalsekretærens rolle

Generalsekretæren får som medlem af Grænsehindringsrådet særligt i opdrag:

- at føre sager fra arbejdet i Grænsehindringsrådet videre til berørte

- ministerråd og embedsmandskomiteer under Nordisk Ministerråd
- at se på mulighederne for at etablere et bedre samarbejde og arbejdsdeling mellem aktørerne
 - analysere den interne organisering af grænsehindringsarbejdet i ministerrådet (Hallo Norden, regionale informationstjenester mv.) med henblik på at vurdere muligheden for at skabe synergier og effektiviseringer
 - at sikre, at der rapporteres fra arbejdet i Grænsehindringsrådet til Nordisk Råds session som en del af samarbejdsministrenes årlige redegørelse for grænsehindringsarbejdet.

Generalsekretæren stiller sekretariatsbistand fra Nordisk Ministerråds sekretariat til rådighed for arbejdet i Grænsehindringsrådet. Sekretariatet koordinerer

arbejdet, udarbejder mødemateriale, samt står for de praktiske dele af arbejdet i forbindelse med planlægning og gennemførelse af møderne.

Generalsekretæren har ansvaret for udarbejdelse af dagsorden og indstilling til beslutninger, men arbejdet sker i dialog med det aktuelle formandskab for Grænsehindringsrådet.

Landenes rolle

Som støtte for Grænsehindringsrådets arbejde bistår landene i så vidt muligt omfang med juridisk og faglig ekspertise, hvor det er nødvendigt. Hvert land udpeger i alle relevante ministerier en kontaktperson, der som indgang til ministeriet kan hjælpe Grænsehindringsrådet med de nødvendige kontakter til brug for arbejdet med at identificere, udrede og finde løsninger på grænsehindringer.

Landene har ansvaret for evt. servicering af sit nationale medlem fagligt såvel som praktisk. Medlemmerne af Grænsehindringsrådet har selv ansvar for bookinger og andre logistiske gøremål, som følger af opgaven.

Aflønning

Landenes repræsentanter i Grænsehindringsrådet kan, afhængig af reglerne i hjemlandet, modtage en årlig aflønning fra det nordiske budget for arbejdet i Grænsehindringsrådet, mens omkostninger i forbindelse med rejser, møder mv. finansieres nationalt af landene. Det årlige budget for arbejdet fastsættes af NSK.

Appendix 3

Ministerrådets mål 2014–2017

Ministerrådets arbete med gränshinder

Inledning

Ministerråden är centrala aktörer i gränshinderarbetet. Lösningar på gränshinder kan bara ske genom samspel mellan relevanta nordiska ministerier, ministrar och myndigheter. På samma sätt är det de olika sektorerna som bäst kan avgöra vilka gränshinder som är möjliga att lösa, och vilka som bör prioriteras inom sektorns område.

Gränshinder förekommer i olika hög grad inom sektorerna. Generellt sett är arbetet med att ta bort gränshinder ett högt prioriterat område för varje enskilt ministerråd i den period som handlingsplanen omfattar.

Ministerrådets ambition är att alltid sätta gränshinder på dagordningen i relevanta fall, och att sträva efter ett nära och välfungerande samarbete med den nya gränshinderkommittén.

Ministerrådet för arbetsliv (MR-A)

Ett tvärgående prioriteringsområde i MR-A:s samarbetsprogram 2013–2016 är att

fortsätta att ”förebygga och nedbryta gränshinder på den nordiska arbetsmarknaden i syfte att främja den geografiska mobiliteten, attraktionskraften och anpassningsförmågan på den nordiska arbetsmarknaden”.

MR-A:s arbete med att ta bort gränshinder kommer under den period handlingsplanen omfattar att fokusera på uppföljningen av rapporten från den tvärsektoriella expertgruppen under Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommittéer för social- och hälsopolitik (ÄK-S) och arbetsliv (ÄK-A). Gruppen blev inrättad 2010 för att kartlägga orsakerna till gränshinder och för att ta fram möjliga lösningsförslag till ämbetsmannakommittéerna. Gruppen skulle även föreslå hur gränshinderarbetet bör organiseras i framtiden.

Expertgruppen har behandlat 35 gränshinder som rör socialförsäkringar, arbetsmarknad och sociala tjänster. Den föreslog att arbetet med att följa upp rapportens rekommendationer ska

ligga på existerande samarbets- och styrorgan på nordisk nivå.

Det är inte alltid lätt att avgöra vilka ministerråd och ämbetsmannakommittéer som gränshindren hör under, då vissa gränshinder kan vara relevanta för flera ämbetsmannakommittéer. Detta eftersom ansvarsområdet för arbetslivsområdet i nordiskt sammanhang inte nödvändigtvis är identiskt med ansvarsförhållandet för de nationella ministerier som är representerade i MR-A och ÄK-A.

Rapporten från expertgruppen visar också att det finns en stor variation mellan gränshindren:

- I vilken omfattning utgör de verkligen ett hinder?
- Har de sin orsak och möjliga lösning i nationell eller europeisk rätt?
- I vilken omfattning är det politiskt önskvärt att arbeta vidare med en lösning för de enskilda hindren?

Utifrån detta står det klart för ÄK-A att varje gränshinder måste följas upp enskilt på det sätt som verkar mest lämpligt.

ÄK-A poängterar att det kommer att behövas tid för att lösa många av gränshindren. Komplexiteten inom ämnesområdet kan ofta kräva ett omfattande utrednings- och lagstiftningsarbete. Arbetet med gränshinder är en kontinuerlig process. De senaste åren har man både nationellt och mellan länderna identifierat fler gränshinder än de som står på listan. För många av dessa har man också hittat en lösning. Listan som återges nedan kommer därför, i linje med ÄK-A:s arbete med gränshinder, att skäras ned allt eftersom gränshinder anses lösta. Det kan också läggas till nya hinder allteftersom sådana blir identifierade.

Utöver att arbeta vidare med identifierade gränshinder kommer ÄK-A samtidigt att arbeta förebyggande för att nya gränshinder inte ska uppstå. En viktig del av ÄK-A:s möten är utbyte av information mellan länderna. Detta kommer att bidra till att nya initiativ till politik och lagstiftning i länderna kan fångas upp och potentiella nya gränshinder kan identifieras. Utbytet av information kan

också omfatta frågor om genomförande av gemensam EU-/EES-lagstiftning. Motsvarande informationsutbyte mellan länderna sker också i MR-A:s och i ÄK-A:s underutskott. Hur länderna eventuellt arbetar vidare tillsammans för att förebygga nya gränshinder ska avgöras enskilt för varje ärende. Bland annat har ÄK-A diskuterat möjligheten att sända relevanta lagförslag på remiss till de andra nordiska länderna, vilket också har gjorts. För att säkert prioritera gränshinderfrågorna har sektorn beslutat att sätta frågan på dagordningen för varje möte med ÄK-A framöver.

Nedan listas de gränshinder från expertgruppens rapport som anses falla inom sektorns ansvarsområde och som man vill arbeta vidare med under handlingsplansperioden för att lösa. Några av dem har ÄK-A identifierat höra till ÄK-S ansvarsområde:

(Överföring av gränshinder till ÄK-S)
Vid sitt möte i Stockholm den 28 maj tog ÄK-A ett beslut om att ett antal gränshinder borde lyftas ut från ÄK-A:s redovisning och överföras till ÄK-S. Anledningen till att ÄK-A föreslår att ÄK-S tar över ansvaret för dessa gränshinder är att de anses falla mer under denna ämbetsmannakommittés

ansvarsområde och kompetens. Ett exempel på detta är gränshindret B5 som rör arbetsrehabilitering, vilket hanteras i den nordiska rehabiliteringsgruppen som sorterar under ÄK-S. De gränshinder som ÄK-A föreslår lyfts över till ÄK-S är:

B1: Skillnader i nivåer på ländernas arbetsgivaravgifter

B5: Arbetsrehabilitering i bosättningslandet

B6: Deltidssjukskriven person som börjar arbeta deltid i ett annat land än arbetslandet

B22: Bortfall av föräldrapenning vid tidsbegränsat arbete).

B1: Skillnader i nivåer på ländernas arbetsgivaravgifter

ÄK-A föreslår att gränshindret ska hanteras vidare under ÄK-S.

Kommentar: Sverige anser att gränshindret i princip är löst i och med att förordning 883/2004 från den 1 juli 2012 också gäller för Norge och Island, men understryker samtidigt att det blir viktigt att följa det praktiska genomförandet av detta. Eventuella framtida tolkningsproblem eller samordningsproblem bör i första hand diskuteras inom ramen för EU-samordningen på området.

B5: Arbetsrehabilitering i bosättningslandet

ÄK-A föreslår att gränshindret ska hanteras vidare under ÄK-S. Den nordiska rehabiliteringsgruppen har arbetat vidare med bilaterala överenskommelser om rehabilitering enligt den nya nordiska konventionen om social trygghet.

Kommentar: När det gäller den nya nordiska konventionen om social trygghet, undertecknad den 12 juni 2012, så pekar det administrativa avtalet i konventionen på att länderna ska enas bilateralt. Detta betyder att administrativa rutiner för rehabilitering ska upprättas inom två år från det att avtalet trätt i kraft.

B6: Deltidssjukskriven person som börjar arbeta deltid i ett annat land än arbetslandet

ÄK-A föreslår att ärendet hanteras vidare under ÄK-S.

Kommentar: Ärendet avhandlar tillämplig lagstiftning enligt artikel 13.1 i EU:s förordning nr 883/2004, som också trätt i kraft och gäller för Norge och Island. Ärendet ska i princip vara löst, men det praktiska tillämpandet av förordningen ska följas.

B12: Krav på att omfattas av olika länders arbetslöshetsförsäkring utan avbrott för att inte riskera lägre arbetslöshetsersättning

ÄK-A avvaktar vidare behandling eftersom ärendet nu behandlas och ska i första hand följas upp genom nationella initiativ i de berörda länderna. Länderna ska rapportera om statusen till de kommande mötena i ÄK-A och MR-A.

Kommentar: I Sverige kommer detta att kräva en lagändring och ärendet kommer att följas upp i den svenska parlamentariska socialförsäkringsutredningen. De danska reglerna har redan förutsett att det kan komma avbrott i försäkringsperioderna. Gränshindret gäller inte för Norge.

B13: En gränsarbetare som blir arbetslös under en sjukperiod får inte ersättning när han eller hon återfår en del av arbetsförmågan

ÄK-A ber länderna om att följa upp expertgruppens rekommendationer. Det betyder att man ska be sina respektive ansvariga institutioner att se på sin tolkning av regelverket och den information som förmedlas till allmänheten. Detta för att säkra att regelverket används på ett riktigt sätt.

Kommentar: Länderna delar expertgruppens åsikt att gränshindret uppstått på grund av en felaktig tolkning av regelverket.

B14: Rätt till arbetslöshetsersättning efter period med exempelvis s.k. arbetsavklaringspengar från Norge

Ärendet kommer att följas upp och behandlas bilateralt mellan Sverige och Norge under beaktande av EES-förordning nr 883/2004.

Kommentar: Expertgruppen konstaterar att det finns regler och riktlinjer för hur denna situation ska hanteras, men att det finns olika ståndpunkter om hur riktlinjerna ska uttolkas. Det anses inte vara en politisk fråga, utan snarare en fråga av mera praktisk natur. Sverige menar också att ärendekomplexet kan lyftas på EU-nivå genom en granskning av kapitel 6 i förordning nr 883/2004.

B15: Reglerna beträffande arbetslöshetsförsäkring för timanställda gränsarbetare är komplicerade

ÄK-A inväntar vidare behandling av ärendet som väntas bli löst på EU-nivå, till exempel i genomgången av kapitel 6 i EU-förordningen 883/2004. ÄK-A diskuterar att tillrättalägga ett eventuellt

samarbete eller utbyte av information mellan de nordiska länderna i detta sammanhang.

B16: Åldersgräns för inträde i en svensk arbetslöshetskassa

ÄK-A inväntar vidare behandling, då ärendet behandlas. Sverige återkommer till ärendet i samband med uppföljningen av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Kommentar: Den svenska regeringen är enig med expertgruppens bedömning om att det krävs en lagändring för att åtgärda gränshindret, men att detta bör ses över i samband med uppföljningen av socialförsäkringsutredningens slutbetänkande.

B17: Ytterligare krav på utfört arbete för att kunna lägga ihop arbets- och försäkringsperioder från ett annat land vid ansökan om arbetslöshetsersättning

ÄK-A inväntar vidare behandling då ärendet behandlas och rättsförhållandena väntas bli närmare utredda på EU-nivå, till exempel i genomgången av kapitel 6 i EU-förordning 883/2004. Gränshindret är löst eller inte aktuellt i några länder, och behandlas i andra.

Kommentar: Norge ändrade sitt regelverk hösten 2011. Detta innebär att det

inte längre är ett krav att ha arbetat i minst åtta veckor för att kunna sammanräkna arbetsperioder och tider med olika former av socialförsäkringsbidrag från ett annat EES-land när man ansöker om arbetslöshetsunderstöd. Gränshindret är därmed löst för Norges del.

Sverige fastslår att gränshindret inte är aktuellt i Sverige, men menar att det generellt är önskvärt att dylika gränshinder elimineras. Sverige påpekar vidare att problematiken inte är specifik för Norden utan att den bör lösas på EU-nivå i samband med behandlingen av kapitel 6 i EU-förordningen nr 883/2004. Danmark har inlett en undersökning av det danska arbetskravet på 296 timmar och väntar på behandlingen av kapitel 6 i förordning 883/2004. Finland har upplyst om att de håller på att reducera kravet från fyra månader till en månad.

B22: Bortfall av föräldrapenning vid tidsbegränsat arbete

ÄK-A föreslår att ärendet ska hanteras vidare under ÄK-S.

Kommentar: Norge menar att gränshindret ska behandlas av ÄK-S. Utöver detta säger Norge i sitt remissvar att föräldrapenning enligt norsk praxis kommer att likna ett bidrag som kan exporteras enligt EES-avtalens socialförsäkringsdel.

Norge känner inte till att detta hinder har medfört problem för mottagare av norsk föräldrapenning. Det kan inte uteslutas att problematiken kommer att påverkas av eventuella planerade förändringar för att förenkla föräldrapenningssystemet. Sverige upplyser att regeringen just nu analyserar frågan och betydelsen av domstolens praxis på området och vilken effekt detta kan få på rättstillämpningen.

B25: Långa handläggningstider i EU-ärenden

ÄK-A avvaktar den vidare behandlingen av ärendet som pågår. Det begärs nu att länderna fortsatt arbetar med att reducera behandlingstiderna för ärendena och rapporterar tillbaka från kommande möten i ÄK-A och MR-A. Gränshindret berör också ÄK-S.

Kommentar: Det är enighet i länderna om att det är viktigt med korta behandlingstider i samband med gränsöverskridande ärenden och att behandlingstiden ska reduceras där det finns möjlighet. Detta är också kopplat till slutförandet av elektroniskt utbyte av socialförsäkringsuppgifter (EESSI) och ÄK-S arbete.

C1: Arbetspraktik i ett annat nordiskt land

ÅK-A har beslutat att man önskar att genomföra en gemensam nordisk utredning och analys av konsekvenserna av att öppna för arbetspraktik i annat nordiskt land. Denna konsekvensanalys är aktuell att genomföras och beräknas vara klar våren 2014.

Kommentar: Länderna visar intresse för att se närmare på möjligheten till att införa arbetspraktik i ett annat land men påpekar samtidigt att det kommer att kräva regeländringar och att det behövs en konsekvensanalys innan start. Hänsyn till geografisk täckning (Norden gentemot EU/EES) är också en viktig del av dessa analyser. Från dansk sida har man föreslagit att starta ett danskt-svenskt pilotprojekt med arbetsplatspraktik över gränserna i Öresundsregionen.

C3: Bidrag för resor till anställningsintervjuer över gränserna är inte möjliga
ÅK-A följer Finlands översyn av sin lagstiftning. Problemet anses vara löst i Norge, Sverige och Danmark. För tillfället pågår EU-kommissionens initiativ ”Ditt första EURES-jobb”. Här finns medel avsatta under 2012–2013 för att ge ekonomiskt bistånd till ungdomar

mellan 18–30 år för utgifter i samband med anställningsintervjuer i ett annat EU-land.

Ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S)

Gränshinder är ett tema som har haft hög prioritet i diskussionerna inom social- och hälsosektorn.

Ämbetsmannakommittén för social- och hälsofrågor (ÅK-S) och ämbetsmannakommittén för arbetsliv (ÅK-A) tillsatte gemensamt en expertgrupp under 2010 med avsikt att kartlägga nordiska gränshinder. Gruppens slutrapport har handlagts på sektornivå och man har antagit en plan för det framtida arbetet med identifierade gränshinder (se listan längre ned). Två arbetsgrupper, socialförsäkringsgruppen och biståndsgruppen fortsätter att arbeta med temat på varsitt håll. Det finns även gränshinder som man inte kommer att arbeta med aktivt inom den närmaste framtiden. MR-S diskuterade gränshindertemat på mötet i juni 2012 och godkände den så kallade Solstranddeklarationen. I den förpliktar ministrarna sig att arbeta vidare med ärendet genom en grundlig behandling och utvärdering av expertgruppens rapport. Arbetet kommer att ske både på nationell och på nordisk

nivå. Sverige rapporterade för arbetet på MR-S-mötet den 10 juni 2013.

I utkastet till strategin för social- och hälsoområdet (strategin skulle godkännas 2013) utgör gränshinderarbetet dessutom en central del av samarbetet. Genom att identifiera och undanröja gränshinder visar man nyttan av samarbetet för de nordiska medborgarna. Inom området finns tre viktiga avtal som alla har till syfte att underlätta mobiliteten och samverka mellan länderna:

- nya nordiska konventionen om social trygghet
- nordiska konventionen om sociala tjänster
- överenskommelsen om en gemensam nordisk arbetsmarknad för vissa personalgrupper inom hälso- och veterinärväsendet.

Arbetet pågår inte enbart på nordisk nivå, utan berör ofta EU och andra internationella dimensioner. Strategin tar upp fyra centrala syften som ska styrka hållbar välfärd och hälsa i Norden:

- Att säkra social trygghet på den ständigt förändrade nordiska arbetsmarknaden. I detta sammanhang är

det viktigt att undanröja hinder som gör det svårt att flytta från ett land till ett annat.

- Att satsa på målinriktat och förebyggande samarbete.
- Att förstärka kvalitet och säkerhet inom social- och hälsoväsendet. Detta innebär samarbete kring kliniska multicenterstudier, högspecialiserade behandlingar, rekrytering av personal till välfärdsyrken och internationellt samarbete inom ehälsa, som alla kräver en viss mängd gränshindersamarbete.
- Att främja innovation och forskning. Norden har resurser för både industri och forskning i form av dataregister, statistik, biobanker och testning av medicin och behandling, men samtidigt finns vissa gränshinder som bör lösas.

Gränshinder inom ministerrådet för social- och hälsopolitik (MR-S)

Detta är en uppföljning av expertgruppens rapport om gränshinder i Norden inom det sociala området, november 2012. Noteras bör att avgränsningen av vilka gränshinder som faller under de enskilda ministerråden och ämbetsmannakommittéerna är inte entydig, eftersom enskilda gränshinder kan vara relevanta för flera ämbetsmannakommittéer. Ansvarsområdet för social- och

hälsofrågor i nordiska sammanhang avspeglar nödvändigtvis inte ansvarsområdena för de nationella ministerierna som är representerade i MR-S och ÄK-S. Listan nedanför omfattar gränshinder, inklusive de som Finland för sin del vill ha behandlat i ÄK-S, eftersom de i Finland tillhör social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde.

A1: Hemsändande av nordiska medborgare som söker socialhjälp

Förslag till behandling i ÄK-S: Det föreslås att ärendet översänds till arbetsgruppen för den nordiska konventionen om sociala tjänster för närmare undersökning.

Kommentar: Ärendet kan bara lösas genom dansk praxisändring.

A3: Personlig assistent vid flytt

Förslag till behandling hos ÄK-S: Det föreslås att ärendet översänds till arbetsgruppen för den Nordiska konventionen om sociala tjänster för närmare granskning och förslag till vidare hantering.

Kommentar: Expertgruppen föreslår att denna fråga tas upp i samband med eventuell revision av den nordiska konventionen om sociala tjänster.

A5: Transporttjänster för funktionshindrade

Förslag till behandling hos ÄK-S: Det föreslås att ärendet översänds till den Nordiska konventionen om sociala tjänster för närmare granskning och förslag till vidare hantering.

Kommentar: Ärendet berör olika myndigheter i de nordiska länderna. I Norge hanteras ärendet i första hand av transportmyndigheterna.

A6: Flyttning med s.k. trygdebil - bilersättning från kommunen till handikappade

Förslag till behandling hos ÄK-S: Det föreslås att ärendet översänds till den permanenta nordiska socialförsäkringsgruppen för närmare granskning och förslag till vidare hantering.

Kommentar: Ärendet berör olika myndigheter i de nordiska länderna. I Norge är detta en sak för skattemyndigheten.

B2: Nordiska studenters socialförsäkring

Förslag till behandling hos ÄK-S: Begäran om att ÄK-S ber den permanenta nordiska socialförsäkringsgruppen att se om man kan ta detta vidare.

Kommentar: Från och med den 1 juni 2012 tillämpas förordning 883/2004 i

WELCOME

samtliga nordiska länder (med undantag av Färöarna och Grönland), men det bör inhämtas mer erfarenhet innan man bestämmer sig för ytterligare åtgärder.

B3: Finska fyramånadersregeln

Förslag till behandling hos ÅK-S: Begäran om att ärendet granskas närmare av finska myndigheter.

Kommentar: Kan bara lösas med finsk lagändring. Det rapporteras att arbete med detta är på gång i Finland.

B4: Sjukförsäkring för finska studenter

Förslag till behandling hos ÅK-S: Begäran om att ärendet granskas närmare av finska myndigheter.

Kommentar: Ärendet kommer att lösas när EU-förordningarna 883/2004 och 987/2009 träder i kraft i alla nordiska länder.

B6: Deltidssjukskriven person som börjar arbeta deltid i ett annat land än arbetslandet

Förslag till behandling hos ÅK-S: Ärendet hanteras vidare under ÅK-S som ber den permanenta nordiska socialförsäkringsgruppen att följa upp detta.

Kommentar: Ärendet handlar om tillämpad lagstiftning enligt artikel 13.1 i

EU-förordningen 883/2004. Denna är nyligen ändrad i EU och löser de fall då arbetsaktiviteten inte utgör en väsentlig del (under 25 %) av den totala arbetsaktiviteten. Andra fall kan lösas genom att de nordiska länderna använder artikel 16 i EU-förordningen 883/2004 för att avtala om undantag från den tillämpade lagstiftningen till fördel för den enskilde. Detta ligger i linje med den nya nordiska konventionen om social trygghet artikel 14 nr 2.

B7: Den norska synen på pappornas andel av föräldraförsäkringen

Förslag till ÅK-S behandling: De norska myndigheterna arbetar inte med hindret i nuläget. ÅK-S föreslår att ärendet avskrivs som nordiskt gränshinder.

Kommentar: Pappaledighet är ett instrument för att dela den samlade föräldraersättningsperioden. När föräldrarna inte delar perioden, bortfaller behovet av en särskild kvot för papporna. De kan ta ut föräldraersättning om modern går ut i arbetslivet eller bedriver studier. Om modern inte går ut i arbetslivet under ersättningsperioden, finns det naturligtvis inte något behov av delad föräldraersättning.

B8: Lägre stöd till föräldrar på grund av studiestöd från "fel" land

Förslag till ÅK-S behandling: Förslag att ärendet avskrivs som nordiskt gränshinder.

Kommentar: Problemställningen gäller svenska och finska socialförsäkringssystem. Expertgruppen ställer sig frågan om svensk och finsk praxis är i linje med EU-förordning 883/2003. Ärendet kan bara lösas genom ändringar och anpassningar av svenskt och finskt regelverk. Från norsk sida arbetas det inte med hindret.

B9: De nordiska länderna har olika bestämmelser för rättigheter och beräkningar av ersättningar vid nedsatt arbetsförmåga

Förslag till ÅK-S behandling: Det föreslås att ärendet avskrivs som nordiskt gränshinder, men att det generellt uppdras åt varje enskilt lands myndigheter att ta hänsyn till andra nordiska länders regelverk innan det införs och implementeras nya regelverk.

Kommentar: Eftersom man håller fast vid att man inte önskar harmonisering av bestämmelserna, bör ärendet avskrivas som gränshinder.

B10: Beräkning av förmåner vid nedsatt arbetsförmåga efter arbete i flera nordiska länder

Förslag till ÄK-S behandling: Det föreslås att ärendet avskrivs som gränshinder, men att det generellt uppdras åt varje enskilt lands myndigheter att ta hänsyn till andra nordiska länders regelverk innan det införs och implementeras nya regelverk.

Kommentar: Ärendet kräver en lösning på EU-nivå. Eftersom man håller fast vid att man inte önskar någon harmonisering av bestämmelserna, bör ärendet avskrivas som gränshinder.

B21: Det särskilda bidraget i det svenska bostadsbidraget upphör vid utlandsarbete

Förslag till ÄK-S behandling: ÄK-S uppmanar svenska myndigheter att se närmare på ärendet.

Kommentar: Ärendet kan bara lösas genom en svensk lagändring.

B22: Bortfall av föräldraersättning vid tidsbegränsade arbeten

Förslag till ÄK-S behandling: Det föreslås att ärendet avskrivs som nordiskt gränshinder, men att det generellt uppdras åt varje enskilt lands myndigheter att ta hänsyn till andra nordiska

länders regelverk innan det införs och implementeras nya regelverk.

Kommentar: Norge säger i sitt remissvar att enligt norsk praxis blir föräldraförsäkringen hanterad som ett bidrag möjligt att exportera, enligt EES-avtalets socialförsäkringsdel. Norge är inte bekant med fall då detta hinder har fört till problem för mottagare av norsk föräldraförsäkring. Det kan inte uteslutas att frågan kan beröras av eventuella ändringar som avvägs i föräldraförsäkringssystemet med sikte på förenkling av regelverket. Sverige upplyser om att regeringen för närvarande analyserar frågan och ser på domstolarnas praxis på området och vilken effekt detta kan ha för rättsläget.

Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U)

Gränshinder är ett ständigt återkommande tema i diskussioner inom utbildnings- och forskningssektorn och utgör en väsentlig del av arbetet inom området. Processerna är ofta både utdragna och mångfacetterade.

Strategin för utbildningssektorn: ”Kunskap för grön tillväxt och välfärd” tar upp en rad huvudsyften för samarbetet:

- Strategin ska bidra till att vidareutveckla välfungerande, gränslösa

nordiska utbildnings- forsknings- och innovationsområden av hög kvalitet.

- Det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA) ska utvecklas som en del av det europeiska forskningsområdet.
- En gemensam eScience och e-infrastruktur bör utvecklas.
- Barriärer för mobiliteten av studerande, lärare och forskare ska undanröjas. Kunskapsutbytet för unga ska förbättras genom samarbete mellan alla utbildningsnivåer, arbetsmarknad och samhällsliv. Dessutom ska effektiva strategier utvecklas för livslångt lärande som främjar flexibilitet och mobilitet. Vuxna ska ha möjlighet att söka arbete över landsgränserna och därför behövs mekanismer för godkännande och erkännande av kompetenser.

Gränshindersamarbete inom utbildningssektorn sker för tillfället primärt kring yrkesutbildning, högre utbildning och forskning.

Yrkesutbildning

För både samhället och medborgarna i de nordiska länderna, Åland, Grönland och Färöarna, är det avgörande att möjlighet finns för att utbilda sig, arbeta, pendla och flytta över landsgränserna.

Att röra sig över landsgränserna ska inte föra med sig risker för att hamna utanför regelverken eller de sociala skyddsmekanismerna.

Regelverken kring ömsesidigt erkännande av yrkesmässiga kvalifikationer, som reglerar auktoriserade yrken, är i hög grad förankrade i EU-lagstiftningen. Just nu pågår en modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet 2005/36/EG, vilket kommer att kunna främja mobiliteten av arbetskraft i EU-/EES-länderna.

Nordiska ministerrådet har under hösten 2012 även påbörjat en omfattande undersökning av yrkesutbildningar inom välfärdsområdet i Norden. Syftet med studien är bland annat att kartlägga likheter och skillnader i lagreglerade och auktoriserade yrken inom hälso- och socialvård. På detta sätt identifieras också potentiella gränshinder för arbetskraftens rörlighet i Norden. Undersökningen genomfördes av det danska konsultföretaget DAMVAD A/S under våren 2013. Slutrapporten presenterades sommaren 2013. Nordiska rådet ska orienteras om resultaten.

Det finns även ett nordiskt projekt om ömsesidigt erkännande av yrkesutbildningar, där en analys genomförs av hur

ländernas nationella kvalifikationer förhåller sig till den europeiska referensramen för kvalifikationer (EQF).

Vuxenutbildning

Nordiska ministerrådet arbetar också med att försöka avhjälpa gränshinder inom området vuxnas lärande. Fokus har legat på validering av reell kompetens. Arbetet ska bidra till att kompetenser, kunskaper och färdigheter uppnådda utanför det formella utbildningssystemet erkänns och valideras i förhållande till utbildning och arbetsmarknad. Nordiska nätverket för vuxnas lärande (NVL) har under MR-U genomfört utvecklingsarbete om hur valideringen kan öka flexibiliteten i arbetslivet. Också inom Nordplus Vuxen (utbildningsprogram för vuxnas lärande) var en av prioriteringarna 2013 nyckelkompetenser hos vuxna och erkännande av deras icke-formella lärande. Validering av reell kompetens för utvalda målgrupper är ett av fem huvudteman för NVL.

Högre utbildning

Det finns för tillfället tjugo accepterade Nordic Master-program (NMP). En orsak till att Nordic Master startades var att identifiera gränshinder genom att gemensamt bygga upp konkreta

utbildningar av konsortier som består av nordiska universitet. Arbetskommittén för Nordic Master färdigställde hösten 2012 en rapport med förslag på en ny modell för NMP (Nordic Master – Från pilotprojekt till nordiskt varumärke, NMRS 2012). Rapporten tar upp juridiska, administrativa och praktiska problem som har uppstått under programmen. Det är meningen att gränshindren ska behandlas av relevanta instanser. Vissa kräver åtgärder på nationell nivå och ministernivå, andra kan lösas av berörda institutioner eller andra inblandade aktörer. Framtiden för Nordic Master, inklusive dess finansiering, behandlades av ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U) och MR-U under våren 2013. I och med implementeringen av det nya programmet från och med hösten 2013 kommer också relevanta gränshinder att behandlas.

ÄK-U finansierar för tillfället ett nätverksarbete för att underlätta erkännandet av högre utbildning i de nordiska länderna. De myndigheter och organisationer som ansvarar för erkännande av högre utbildning är de så kallade ENIC-/NARIC-kontoren. Arbetet syftar till att harmonisera de nordiska kontorens sätt att arbeta. Särskild vikt ska läggas vid

att erkännandet av examina från olika delar av världen ska fungera så lika som möjligt i alla nordiska länder. Arbetet pågår kontinuerligt med rapportering till ÄK-U.

Det finns också ett nordiskt studiestödsnätverk, vilket har till syfte att behandla eventuella gränshinder gällande studie-stödet. För tillfället arbetar nätverket med det så kallade Holland-fallet och dess eventuella konsekvenser för studie-stödssystemen och lagstiftningen i de nordiska länderna. Vissa avgörande beslut på EU-nivå inväntades under våren 2013. Därefter kommer behovet för åtgärder på lagstiftningsnivå att evalueras och behovet för nordiskt samarbete att definieras närmare.

De nordiska utbildningsministrarna skrev under ett avtal om en förlängning av överenskommelsen om tillträde till högre utbildning den sista oktober 2012. Avtalet är i kraft till och med utgången av 2015 och innehåller en ändring i betalningsordningen, som gör att ett enskilt nordiskt land får kompensation för en obalans i antalet studerande från andra nordiska länder. Betalningsordningen är ett sätt att lösa gränshinder som skulle kunna uppstå som en konsekvens av en sådan obalans.

Forskning

Vid MR-U:s sammanträde i december 2012 konstaterades bland annat att ministerrådet

- stödjer en fortsatt utveckling av samarbete kring forskningsinfrastruktur i Norden
- önskar se närmare på modeller för ett stegvis öppnande av forskningsfinansieringen i Norden.

Vad gäller infrastruktur beslutade ÄK-U i juni 2012 att det bör etableras en inkluderande nordisk samarbetsplattform för samarbete kring forskningsinfrastruktur. ÄK-U bad Nordiska ministerrådets sekretariat och ordförandeskapet att utveckla ett mandat för arbetet tillsammans med ad hoc-gruppen för forskning och i dialog med NordForsk.

NordForsk inrättade i oktober 2012 en rådgivande högnivågrupp för frågor om infrastruktur. I december 2012 fastställdes gruppens mandat och sammansättning. Gruppens uppgift är att ge strategisk rådgivning kring infrastruktursamarbete. Detta gäller särskilt prioriteringar för långsiktiga investeringar inriktade på användning av befintliga forskningsinfrastrukturer samt fastställande av nya.

Ämbetsmannakommittén tillsatte vid ÄK-U:s fjärde möte 2012 en ad hoc-grupp inom eScience/e-infrastruktur med uppdrag att uppdatera ministerrådets eScience-handlingsplan från 2008. Gruppen ska presentera sitt arbete och förslag i december 2013.

Ministerrådet noterade vid MR-U:s andra möte 2012 att en arbetsgrupp bestående av de nordiska forskningsråden och NUS (Nordiskt universitetssamarbete) hade tillsatts, vilka skulle försöka konkretisera modeller för att avskaffa de hinder som finns för gemensam forskningsfinansiering i Norden. Gruppen redovisade sitt arbete vid MR-U:s första möte 2013. MR-U tog informationen till orientering.

Ämbetsmannakommittén tillsatte vid ÄK-U:s fjärde möte 2012 en ad hoc-grupp för forskning. Ad hoc-gruppen för forskning ska arbeta med en fortsatt översyn av rapporten "Vilja till forskning?". Rapporten innehåller bl.a. förslag till åtgärder med syfte att öka forskarmobiliteten i Norden. Gruppen redovisade sitt arbete och sina förslag till ÄK-U löpande under 2013.

Nordiska ministerrådet för ekonomi- och finanspolitik (MR-FINANS)

Gränshinderfrågor har varit och kommer att fortsätta vara ett av de prioriterade områdena för MR-FINANS. Frågorna följs upp kontinuerligt på nordiska ämbetsmannakommittén för ekonomi- och finanspolitik (ÄK-FINANS) möten. Målsättningen är att gränshinderfrågor behandlas på minst ett möte per år.

För närvarande pågår en process inom den danska regeringen och Folketinget där en rad gränshinder har identifierats och värderats. Kring dessa gränshinder avser Danmark att inleda en dialog med de övriga nordiska regeringarna för att finna lösningar. Några av dessa frågor kan komma att beröra de nordiska finansministrarnas område. MR-FINANS följer detta arbete med intresse och kommer att involveras om behov skulle uppstå för en politisk behandling.

Ett annat arbete som blivit aktuellt inom MR-FINANS det senaste året är implementeringen av det så kallade Basel III-/CRD IV-regelverket som syftar till att stabilisera finansmarknaden. Regelverket kommer bland annat att reglera kapitaltäckning för bankerna. Här arbetar de nordiska finanstillsynsmyndigheterna tillsammans för att se

över möjligheterna för att nå en gemensam syn på genomförandet av direktivet. Syftet är att skapa ett så likartat regelverk som möjligt för bankerna i Norden. På så sätt kan onödiga gränshinder undvikas vid genomförandet av EU-direktivet i Norden. MR-FINANS kommer fortsatt att engagera sig i detta arbete.

Ett tredje arbete som pågår och följs inom MR-FINANS/ÄK-FINANS är det norska arbetet med att finna en administrativ lösning kring momsdeponering vid införande av arbetsmaskiner till och från Norge. I Norge har regler införts för förstärkt ID-kontroll av utländska medborgare i syfte att undvika felaktigheter i dokumenthanteringen. Nordiska medborgare särbehandlas i dagsläget inte från dessa regler, vilket har lett till markant längre handläggningstider än tidigare och försvårat möjligheterna till korttidsarbeten i Norge. Den norska Skatteetaten har fått i uppdrag att inkomma med ett lösningsförslag till den norska finansministern.

Nordiska ministerrådet för närings-, energi- och regionalpolitik (MR-NER)

MR-NER anser att arbetet med att ta bort gränshinder är en viktig del av det nordiska samarbetet. För sektorerna under

MR-NER finns gränshinder i varierande grad. Det är en ambition för MR-NER att fortsätta bidra till att identifiera och ta bort gränshinder inom alla tre sektorer (närings-, energi- och regionalpolitik).

På både energi- och näringsområdet utarbetas nya samarbetsprogram för 2014–17, varvid nordiska gränshinder är en av flera frågor som beaktas. På energiområdet har MR-NER framförallt arbetat med harmonisering av den nordiska elmarknaden. Här har man som målsättning att vidareutveckla den till en effektiv och gränslös marknad med likadana regler för både företag och konsumenter.

Den nordiska elmarknaden står högt på dagordningen i MR-NER. På energiområdet arbetar man med en harmonisering av elmarknaden med målsättningen att vidareutveckla den till en effektiv och gränslös marknad. Det gäller för såväl grossist- som detaljhandeln inom elmarknaden.

På det näringspolitiska området genomförs arbetet med sikte på att ta bort gränshinder, dels genom institutionen Nordisk innovation, dels genom konkreta projekt under ämbetsmannakommittén.

Under 2012 utarbetade Nordisk innovation en noggrann analys av gränshinder i Norden. Nordisk innovation arbetar också med konkreta insatser med fokus på frågor rörande gränshinder. Ämbetsmannakommittén har sett till att arbete bedrivits avseende vissa problem kring auktorisation och behörighetsregler för elektriker och elmontörer. Ämbetsmannakommittén arbetar också med en satsning kring gröna standarder för byggande, som ska bidra till att skapa en förstärkt nordisk marknad för grönt byggande.

Regionalområdet är engagerat på flera sätt i gränshinderarbetet. Det finansiella stödet till de nordiska gränskommittéerna är ett effektivt sätt att stödja arbetet med att ta bort gränshinder. Skillnader i de nationella lagstiftningarna skapar hinder för samarbete och mobilitet över de nationella gränserna för medborgare och företag. Det gränsregionala samarbetet bidrar genom de nordiska gränskommittéerna till att reducera gränshinder genom sitt arbete på lokalt och regionalt plan. Samtidigt har de en viktig roll i arbetet med de icke-formella gränshindren som kultur och språk.

På närings- och energiområdet har man tagit fram nya handlingsprogram

för 2014–2017, som båda presenterades på Nordiska rådets session 2013. MR-NER anser att harmoniseringen av den nordiska elmarknaden hittills varit en succé och att arbetet ska fortsätta i nästa handlingsprogram för energiområdet. På näringsområdet är det viktigt att understryka att samarbetet med Nordisk innovation fortsatt ska fokusera på gränshinder inom det nordiska näringslivet. Under våren 2013 anordnades det workshops som ska bidra till det konkreta innehållet i handlingsprogrammet. Där kommer det att vara naturligt att diskutera frågor kopplade till gränshinderarbetet.

Det gränsregionala handlingsprogrammet för 2013–2016 lägger vikt vid det gränshinderöverskridande arbetet, som ska skapa välfungerande nordiska gränsregioner. I samband med detta är gränshinder ett problem som ska identifieras och lösas i möjligaste mån.

Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K)

Gränshinder inom kultursektorn handlar till stor del om arbetsmarknadsfrågor, sociala frågor och lagstiftning inom de sociala, finansiella och skattemässiga sfärerna. Lösningar på gränshinderproblematiken bör därför sökas inom dessa sektorer.

Under våren 2013 arrangerades en konferens om gränshinder för kulturarbetare. Inför gränshinderkonferensen fanns följande exempel på identifierade gränshinder:

- Scenkonstnär som bor i Sverige och arbetar på en dansk kulturinstitution erbjuds möjlighet att uppträda i Sverige. Detta kan leda till problem med socialförsäkringstillhörighet och arbetsgivaravgifter.
- Scenkonstnär som bor i Danmark och arbetar på en svensk kulturinstitution erbjuds möjlighet att uppträda i Danmark. Detta kan innebära problem med dansk dubbelbeskattning.
- Svensk scenkonstnär, frilansare, som utöver uppträdande i Sverige/bosättningslandet finansierar sin verksamhet genom a-kassa erbjuds möjlighet att uppträda i Danmark. Detta kan innebära problem med avräkning av a-kassa, socialförsäkring etc.
- Dansk scenkonstnär, frilansare, som utöver uppträdande i Danmark/bosättningslandet finansierar sin verksamhet genom a-kassa erbjuds möjlighet att uppträda i Sverige. Detta kan innebära problem med dansk dubbelbeskattning, socialförsäkringstillhörighet och a-kassa.

Utöver detta finns från övriga kulturområdet följande exempel:

- Från internationella musikorganisationer (FreeMuse, American Federation of Musicians of the United States and Canada, Austrias Mobility Guide for Artists), beskrivs nordiska fall avseende transport av musikinstrument på flygplan (mobilitet, kulturell mångfald och visumfrågor).
- The On The Move network beskriver i en nytgiven rapport från Bryssel svårigheter upplevda av artister och professionella inom kulturområdet vid inträde i Schengenområdet/EU. Till detta kopplar man även mobilitet, kulturell mångfald och visumfrågor.
- Inom medieområdet finns frågan om upphovsrättsliga möjligheter (lagstiftning) att se grannlands-tv i Norden.

I samarbete med Nordiska ministerrådet, Öresundskomiteen och Region Skåne arrangerade Øresunddirekt en tvådagars kulturkonferens med workshop i Helsingör i maj.

Syftet med workshoppen var att utveckla hållbara lösningar på de gränshinderutmaningar som kulturar-

betare och scenkonstnärer ställs inför. Konkreta situationer var utgångspunkt för workshoparbetet och fallen, som var förberedda av Försäkringskassan, AK-Samvirke, AF-Kultur, Skatteverket och SKAT, gav en tydlig bild av de problemställningar som kulturarbetare kan möta. Lösningförslagen kommer att bearbetas och senare presenteras för beslutstagare på regional och nationell nivå. I en katalog med relevanta exempel för nordiska kulturarbetare kommer fallbeskrivningarna att kopplas till åtgärdsförslag som sedan knyts till ansvarsfrågan för ärendet, så att det blir tydligt hos vilken nationell myndighet de hör hemma.

Kultursektorn kommer under handlingsplansperioden att bevaka ovanstående uppföljningsarbete på konferensen och medverka till att problemen behandlas i de relevanta sektorerna. MR-K och ämbetsmannakommittén för kultur (ÄK-K) avser också att lyfta upp eventuella nya gränshinder till diskussion med ambitionen att hitta en lösning.

Ministerrådet för lagsamarbete (MR-LAG)

MR-LAG och ämbetsmannakommittén för lagsamarbete (ÄK-LAG) koncentrerar sig huvudsakligen på överordnade

generella juridiska överväganden i ett nordiskt perspektiv och hanterar därmed inte särskilda fall.

ÄK-LAG har dock arbetat med en rad frågor som kan relateras till arbetet med att ta bort gränshinder mellan de nordiska länderna. Bland dessa kan nämnas:

- ÄK-LAG:s arbete har en stark fokusering på samarbetet inom justitieministeriernas områden.
- Samarbete och koordinering med förhandling och genomförande av EU-rättsakter prioriteras.
- Centrala myndigheter inom sektorn bjuds in att delta i ministermöten. Syftet är en konkret diskussion om nordiskt samarbete och nordiska utmaningar.

ÄK-LAG ger också ekonomiskt stöd till genomförande av juridiska projekt, seminarier, utredningar etc. Som en del av detta har man gett stöd till rapporten Nordisk skuldsanering (TemaNord 2010:598). Den redogör för skillnaderna i de nordiska lagstiftningarna och presenterar ett förslag på en gemensam lagmodell för länderna. EU-domstolen har i det prejudicerande ärendet C-461/11: Domstolens dom av den 8 november 2012

slagit fast att nationella skuldsaneringsystem kan ha element som utgör brott mot den fria rörligheten, se artikel 45 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (TEUF), i EU:s så kallade Lissabonfördrag. Under ÄK-LAG har man etablerat undergruppen ”Nordiska familjerättsgruppen” och ”Nordic Baltic Contact Group” som arbetar med nordiskt-baltiskt rättsligt samarbete. Dessutom har det nyligen etablerats en informell nordisk uppföljningsgrupp om det lagpaket om personuppgifter som EU-kommissionen lade fram i januari 2012.

Nordiska ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS)

Under de senaste åren har det gjorts en rad åtgärder inom sektorns områden för att bryta ner gränshinder. Arbetet har tagit utgångspunkt i specifika fall för att se vilka utmaningar som finns inom ansvarsområdet för MR-FJLS.

Orsaken till att antalet utmaningar är relativt begränsade har också analyserats. Det hör förmodligen samman med att området i hög grad redan är harmoniserat genom samarbetet inom EU. Under handlingsplansperioden är det därför naturligt att satsa på förebyggande av gränshinder innan lagstiftnings-

arbetet börjar i EU:s regi och sedan när lagstiftningen ska implementeras.

Et exempel indenfor sektoren er at EUs dyrevelferdsstrategi legger føringer for de neste års arbeid med dyrevelferd, både i Kommisjonen, Norden og medlemslandene for øvrig. Her kan de nordiske land spille en viktig rolle, hvis de engasjerer sig i det pågående arbeidet med oppfølging av strategien.

Et andet eksempel er arbejdet med det nordiske ernæringsmærke, Nøglehulsmærket, hvor der i flere år har været arbejdet med fælles drøftelse af kriterier, evalueringer og udarbejdelse af markedsføringsmateriale. Det har været en stor fordel at man i flere af de nordiske lande har haft et fælles mærke, som virksomheder og detailhandelen kan anvende på tværs af grænser.

Der gennemføres en årlig henholdsvis tilsyns- og juristkonference, hvor tilsynspersonale har mulighed for at ensarte kontrollen i Norden, og hvor de ansvarlige jurister i de enkelte myndigheder har mulighed for at drøfte spørgsmål om lovgivning i de nordiske lande.

Fælles kontrolkampagner har også været anvendt i de senere år. Dvs. at der har været tale om et længere forløb

med fælles drøftelse af lovgivningen på området, udarbejdelse af fælles tjek-materiale til selve kampagnen, fælles oplæring af kontrolpersonalet, og efterfølgende fælles evaluering og opfølgning på kampagnen. Det medfører en ensartet kontrol på områder med særskilte udfordringer.

Nordiska ministerrådet för miljö (MR-M)

Miljöfrågorna är i hög grad internationella då flöden av föroreningar och utsläpp inte stannar vid landgränserna. Detta faktum förklarar också den stora nyttan av nordiskt miljösamarbete och nordiskt internationellt arbete med påverkan och inflytande.

Av flera anledningar, vilket delvis beror på långvarigt nordiskt samarbete, är bedömningen den att det inom miljösektorn inte finns några allvarliga gränshinder inom Norden. Danmark, Finland och Sverige är med i EU, medan Island och Norge genom EES-avtalet är bundna till EU:s lagstiftning. Denna sätter i hög grad upp gemensamma regler och begränsar därmed gränshinderfrågor inom miljösektorn. När det gäller kunskap, information och erfarenhetsutbyte mellan de nordiska länderna i miljöfrågor är nordiskt miljösamarbete väl förankrat sedan årtion-

den tillbaka, både hos allmänheten och i nordisk förvaltning.

Trots att förhållandena är jämförelsevis goda så fortsätter miljösektorn att bidra till det fortsatta gränshindersamarbetet genom en rad egna insatser. Detta sker genom projekt och andra aktiviteter samt i bidrag till mer tvärsektoriella uppdrag. Bland dessa märks arbetet inom ramen för grön tillväxt, ordförandeskapsprioriterade projekt och globaliseringsarbetet.

Orsaken till många miljöproblem återfinns ofta i andra sektorer och vissa av dessa inkluderar gränshinder. Kunskap om att lösa miljöproblem, finansiering och ansvarstagande medför att tvärsektoriellt samarbete och miljöhänsyn i andra sektorer blir alltmer viktiga delar i samarbetet och är ofta avgörande för att få till stånd en långsiktig förändring. Miljösektorn ser därför fram emot samarbete kring handlingsplanen för gränshindersamarbetet och ser gärna att miljöfrågorna uppmärksammas där.

En fråga under senare år med koppling till gränshinder för miljösektorn har varit pant på dryckesemballage i Norden. Analyser som genomförts visar att detta framför allt är ett bilateralt problem mellan Danmark och Tyskland samt Finland och Estland.

Grön tillväxt-uppdraget om grön offentlig upphandling bör också nämnas. Utmaningen är att bredda och fördjupa marknaden samt att koordinera och styra utvecklingen. Detta ska göras genom att skapa mötesplatser för uppköpare och leverantörer. Projektet fokuserar på de viktigaste hindren för att realisera och bredda innovativ offentlig upphandling på miljöteknikområdet. Tempot i utvecklingen av miljödrivna marknader ökar och risktagandet för enskilda företag minskar. Vid senaste miljöministermötet beslutades också om ett nytt nordiskt initiativ kring kompletterande välfärdsåtgärder.

Nordiska ministerrådet för jämställdhet (MR-JÄM)

I linje med Nordiska ministerrådets strategi om jämställdhetsintegrering bär facksektorerna själva ansvaret för att integrera jämställdhet i alla relevanta delar av sin verksamhet. All gränshinderproblematik bör därför även övervägas ur ett jämställdhetsperspektiv i ministerrådets arbete med gränshinder.

Som ett led i Nordiska ministerrådets arbete med gränshinder planerar jämställdhetssektorn att bevaka facksektorernas arbete med att undanröja identifierade gränshinder. Genom detta ska man säkra att jämställdhetsrelate-

rad problematik belyses och behandlas i detta arbete. I dagsläget är det primärt gränshinderfrågor kopplade till socialförsäkringssystem och arbetsliv som har det tydligaste köns- och jämställdhetsperspektivet. I synnerhet gäller det frågor kopplade till uttag av delad föräldraledighet för gränsgångare. Samarbete pågår sedan tidigare mellan den sociala sektorn och arbetslivssektorn på gränshinderområdet. Jämställdhetssektorn vill gärna stödja befintligt arbete inom och mellan dessa sektorer där behov finns. Detta ska säkra att jämställdheten belyses och behandlas.

Framöver kommer jämställdhetssektorn även att undersöka om behov och intresse finns för närmare samarbete med ytterligare sektorer i gränshinderfrågor. Sektorn kommer att invänta den samlade rapporteringen från sektorerna och sedan göra relevanta avvägningar.

norden

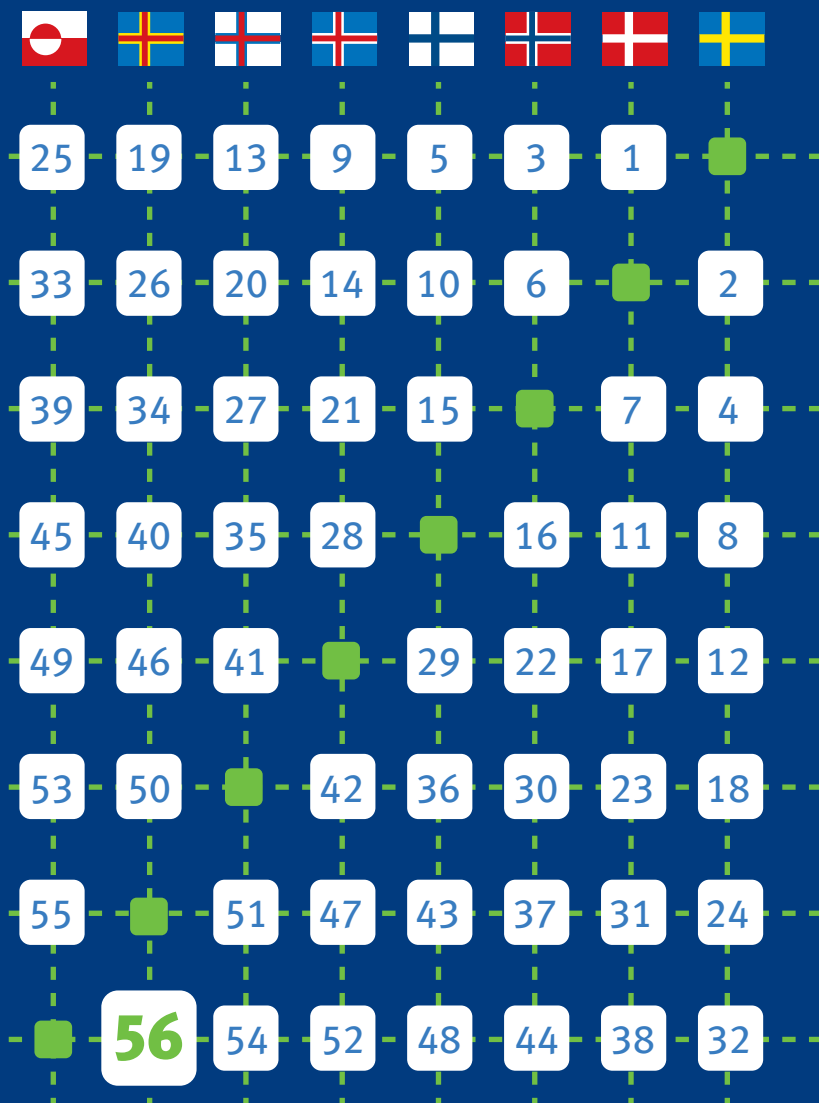
Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn K
www.norden.org

Mellan de fem nordiska länderna samt Färöarna, Grönland och Åland finns 56 olika nordiska kombinationer för mobilitet då man vill korsa nationsgränserna.

För att underlätta den fria rörligheten för medborgare och företag över nationsgränserna i Norden har de nordiska samarbetsministrarna beslutat att tillsätta ett gränshinderråd.

Gränshinderrådet ska arbeta för att ta bort identifierade gränshinder, bidra till ett likartat genomförande av EU-rättslig lagstiftning i Norden, samt verka för att länderna samråder med varandra när nya lagar och regler införs. Dessutom ska Gränshinderrådet arbeta för att effektivisera och vidareutveckla informationsinsatserna mellan de nordiska länderna.

ANP 2014:707

ISBN 978-92-893-2688-9